

INDEX

Innovatív ismeretek
Még lehet jelentkezni
az „Én könyvtáram” projekt képzéseire
2-4. OLDAL

INDEX

Ügyes kezek
A könyvtári kézműveskedésnek
az olvasóvá nevelést kell szolgálnia
8-9. OLDAL

COPYRIGHT

Közösségi szolgálat
Mit lehet és érdemes rábizni
az IKSZ-es fiatalokra?
16. OLDAL

2019. július • V. évfolyam, 9. szám

KÖNYVTÁRI Mappa



Olvasásra programozott kis herceg

TARTALOM

BEKÖSZÖNTŐ

Könyvheti gondolatok.....	1
---------------------------	---

INDEX

Innovatív ismeretek ingyenes képzésen	2
A kis herceg – és a robot.....	5
Közösségi térré váló kiskönyvtárak	6
Megújult a József Attila Könyvtár.....	7
Olvasóvá nevelés kézműves foglalkozásokkal.....	8
A szépirodalom digitális forrásai.....	10
Latabár Színház (Épített örökség).....	12
Könyvverseny: Megyei érték kötve-fűzve	12
Összekapcsolva köznevelés és közművelődés	13

REFERÁTUM

Digitalizáció – a jövő útja, a jelen feladata.....	14
--	----

COPYRIGHT

Közösségi szolgálat: segítség és élmény	16
---	----

GRADUÁLE

Bemutatkozik a Földes könyvtára.....	17
--------------------------------------	----

GENIUS LOCI – MEGYÉNK AZ IRODALOMBAN

Szabó Magda Miskolcon.....	18
----------------------------	----

EX LIBRIS

Tevékenyen, lelkesedéssel és vidáman!.....	19
--	----

TÜKÖR

90. Ünnepi Könyvhét: országos megnyitó, megyei fókuszt Miskolcon	20
Könyvheti programok a megyében	21
Kis VersVonat a hagyományok útján	22
Játszani jó – a Könyvtári Majálison is... ..	22

NEKROLÓG

Búcsú Csiszár Jolántól.....	23
Végső búcsú Vaskó Jánosnétól.....	23

BIBLIOPIL

Képeslapok könyvlapokon.....	24
A poézissé emelt igazság keresése.....	24

KÖNYVHETI GONDOLATOK

Az európai kultúrában a könyves ünnepeknek több mint százéves hagyományai ismertek. A könyves nemzeti ünnepek sorát Finnország nyitotta meg 1908-ban, majd Spanyolország 1926. október 7-én csatlakozott a kezdeményezéshez. A magyar könyves ünnepek hagyományát az olasz minta indította el, ott 1927. május 17-én szervezték meg az első nemzeti könyvnapokat. Ennek mintájára kezdeményezte Supka Géza 1927. június 5-én, pünkösdvásárnap Miskolcon, a Magyar Könyvkiadók és Könyvkereskedők Országos Egyesületének a Kereskedelmi és Iparkamara Erzsébet téri épületében tartott nagygyűlésén a magyar könyvnapok hagyományteremtő megszervezését. Magyarországon az első, úgynevezett próbakönyvnapokat 1928. november 3–11. között tartották meg.

Az első, igazi ünnepi könyvhét megrendezésére 1929. május 12–20. között került sor, az országos megnyitót Budapesten, az MTA székházában Klebelsberg Kunó tartotta.

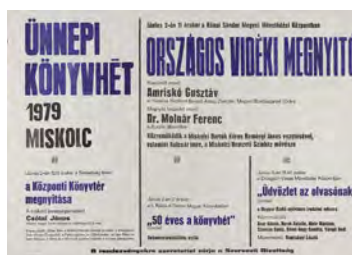
Az első miskolci utcai könyvvásár, mai szóhasználattal ünnepi könyvhét 1929. május 17–18-ra esett. A program fő célja országosan és lokálisan is a magyar nyelv és a magyar nemzeti irodalom népszerűsítése volt. A miskolci könyvnapok előzményei közé tartozott, hogy május 16-án, csütörtökön délután 5 órakor a Lévay József Egyesület és a miskolci újságírók gyászadalok kíséretében megkoszorúzták az elhunyt helyi szerzők sírját. Aznap este volt a Magyar Könyvhét ünnepi előadása a Miskolci Nemzeti Színházban: Gárdonyi Géza: Ida regénye című vígjátéka (Hodobay Sándor polgármester jótekonysági akciója). Másnap, pénteken a helyi írókról elnevezett utcák házain emléktáblákat helyeztek el a diákok.

Pénteken (május 17.) kezdődött a könyvvásár a Széchenyi utcán, a legforgalmasabb szakaszokon könyvsátrakat állítottak föl, az aznapi sajtó hírei szerint „csupa szín, hangulat volt a sátrak körül”. Az Erzsébet tértől a Széchenyi utca és a Szentpáli utca találkozásáig könyves sátrakat állítottak. Miskolc közönsége a rossz idő ellenére is meglepően nagy érdeklődést mutatott már az első napon is a könyvvásár iránt. „A sátrakban elhelyezett gramofonok és eufonok jó és hatásos szolgálatot tettek”, muzikaszóval csábították a közönséget a könyvekhez. „A perzsa vásár muzsikája volt a favorit zeneszám az utcai könyvvásár első napján” – tudósított a miskolci Reggeli Hírlap május 18-i száma.

„A 20 filléres füzetecskétől a 60 pengős díszkötésű irodalmi művekig minden magyar nyelvű képviselve volt és helyet kapott a könyvsátrakban.” Egy átlagos vevő 4-5 pengőt költött könyvre (az Arany-ciklus 30-50 pengőbe került). Nagy volt az érdeklődés a háborús korrajz iránt, népes közönséget vonzott Gulácsy Irén, a népszerű kiadású Mikszáth- és Móricz-művek, de mindent felülmúlt Szabó Dezső: Az elsodort falu című könyve, minden sátorban elkapkodták ezt a művet. A költőknek és a magyar klasszikusoknak a magas árak miatt kisebb volt a kereslete, de a vásár elérte célját.

A könyvvásár második napjára, szombatra az idő kedvezőbbé vált, az utca népesebb lett és a kereslet túlszárnyalta az előző napit, ezért a miskolci könyvkereskedők egy nappal, vasárnap délig meghosszabbították a könyvvásárt. A két és fél nap alatt mintegy háromezer könyvbarát látogatott el a sátrakhoz, az akkori város lakossága kb. 60 ezer volt. Összességében az első miskolci könyvhét négy napig tartott, hiszen az előző, csütörtöki programokkal és a vasárnapi hosszabbítással május 16–19. között zajlott. A könyvhetek történetében az 50. Ünnepi Könyvhét országos megnyitóját 1979-ben Miskolcon tartották. A 90. Ünnepi Könyvhét 2019. június 12–15. között Miskolcon hagyományosan az Erzsébet téren, országos, megyei és városi megnyitóval kezdődött. A könyvheti hagyományok között erre az ünnepre megjelent a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár kiadásában a Könyvheti Újság, könyvaukcióna és megyei szép könyvek versenyére is sor került a gazdag könyvtéri és könyvtári programok kínálata mellett.

Prókai Margit



INNOVATÍV ISMERETEK INGYENES KÉPZÉSEN

„Elég sok képzésen vettem már részt, de ez az én megítélésem szerint tartalmában és színvonalában is jócskán meghaladta az átlagot.” Ez nem egyedülálló vélemény „Az én könyvtáram” projekthez kapcsolódó képzésről. Még lehet jelentkezni – az alábbi tapasztalatok azt tükrözik, hogy érdemes is!

Már a korábbi lapszámokban is esett szó a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár uniós pályázatáról, mely több területen is segíti a könyvtárosok munkáját. „Az én könyvtáram” projektnek ez az egyik kiemelt célja is. A bármely könyvtárban alkalmazható mintaprogramok kifejlesztése mellett a legnagyobb támogatást az a módszertani képzés nyújtja, mely 2018 szeptemberében indult és 2019 végéig tart.

„A könyvtárosok szerepe a tanulást támogató könyvtári szolgáltatások megvalósításában” cím, bár elég hosszú, nem tükrözi azt az összetettséget, azt a sokrétű ismeretanyagot, melyet a program magába foglal. A több turnusban szervezett képzésben összesen 340 könyvtáros részesülhet úgy, hogy annak teljes költségét (utazás, szállás, képzés) a projekt finanszírozza. Ilyen lehetőség csak ritkán adódik, ezért nagyon fontos, hogy a könyvtárak, könyvtárosok ezt felismerjék és éljenek vele. Megyei szaktanácsadóként mi is részt vettünk ezen a tanfolyamon, ami többféle szempontból is igen fontos és hasznos volt. Egyrészt szert tettünk mindazokra az innovatív ismeretekre, melyekről a továbbiakban néhány résztvevő is beszámol, másrészt jó szívvel tudtuk ajánlani a képzést a megye könyvtárosai számára. Az elhangzott előadások és a kutatómunkát is igénylő önálló feladatok mellett nagyon hasznos volt az a tapasztalatcsere, tudásmegosztás, melyben a csoportmunkák keretében volt részünk.

Arról, ki hogy élte meg, kinek milyen benyomásai voltak, mi keltette fel legjobban az érdeklődését, mit tud legjobban hasznosítani további munkája során, álljon itt néhány résztvevő leírása, melynek nem titkolt célja az, hogy felkeltse további könyvtárosok érdeklődését is, hiszen az év végéig még több turnusra lehet jelentkezni a projekt honlapján: <http://www.azenykonyvtaram.hu>.

Bokrosné Stramszky Piroska, Varga Gábor

INSPIRÁCIÓK

Úgy gondolom, hogy akkor jó egy képzés, ha az ott szerzett ismeretek folyamatosan dolgoznak bennem, s még vége sincs a tanfolyamnak, de már azon gondolkodom, hogyan tudnám beépíteni az ott szerzett tudást a saját munkaterületemen. Az új ismeretek származhatnak az előadó szakemberektől, de egy-egy beszélgetésből a délutáni, esti szabad progra-

mokon olyan inspirációt kaphatunk, amiből otthon, saját környezetünkre adaptálva létre tudjuk hozni a számunka legideálisabb programot. Másrészt az is nagyon jó érzés, amikor a mi ötletünkre kapja fel valaki a fejét egy csapatmunka közben, azaz mi tudunk inspirálni valakit egy-egy programmal kapcsolatban. Így történt ez ezen a képzésen is. Számos ötlettel lettem gazdagabb a munkafeladatok végére, hiszen egyrészt beleláttunk más könyvtárak munkájába, másrészt a gyakorlati feladatok által – akár külföldi példák megismerésével – arra sarkalltak bennünket, hogy minél szélesebb körben rálássunk azokra a programokra, módszerekre, melyek a könyvtárhasználatot népszerűsítik. Hiszen ez volt a képzés fő célja is, hogy olyan ismereteket kapjunk, melyek segítségével a könyvtárhasználók kompetenciáit fejleszthetjük.

Nagy hangsúly helyeződött a digitális kompetencia fejlesztésére, a könyvtári munkában használható online eszközök megismerésére és gyakorlati alkalmazásukra, ami nagyon fontos a mai internetközpontú világunkban. Kiemelésre érdemes szerintem az online feladatkészítő program, a Kahoot. Bár már eddig

Tervezett további tanfolyamok:

- 13. csoport 2019. 07. 15–08. 18.
- 14. csoport 2019. 09. 02–10. 06.
- 15. csoport 2019. 09. 23–10. 27.
- 16. csoport 2019. 10. 14–11. 17.

is ismertem, s használtam a Kahoot webes felületét, új ötletekkel gazdagodtam a felhasználását illetően. A képzés óta számos könyvtári programunk részét képezi a digitális eszközökkel lebonyolított kvízzjáték: többek között általános és középiskoláknak szóló Tinitourist turisztikai pályázatunk, s az Újratervezés alkotói pályázatunk eredményhirdetését is színesítették ezek a vetélkedők. A gyerekek körében nagyon nagy sikere van, hiszen nekik már életük része a mobiltelefon, a laptop és a tablet, de fontos, hogy a digitális eszközök ilyen módú használatával intellektuális tevékenységre is ösztönözzük őket, ne csak játékra használják az eszközöket, ezzel is fejlesztve digitális kompetenciájukat.

Kovács Adrienn



AZ ÉN KÖNYVTÁRAM

MEK, EPA, CANVA, KAHOOT

2013 januárja óta a terület-ellátási csoport munkatársa vagyok. Itt speciális, nem a megszokott könyvtárosi feladatokat kell végeznünk, melyek között új könyvtári, közösségi terek kialakítása, felújítása is megtalálható. Függetlenül attól, hogy egy-egy könyvtárban ki milyen részterületen dolgozik, mindenki megtalálta a képzésben azokat az új információkat, amiket tud hasznosítani további munkája során.

Kovácsné Koreny Ágnes előadásaiban számos hasznos külföldi példát mutatott be, melyekből ötleteket meríthettünk. Láthattuk, hogy a közkönyvtárnak a megváltozott társadalmi és technológiai környezetben szélesítenie kell funkcióit, és a tanulás mellett az inspiráció, az alkotás és a találkozások helyévé kell válnia. Mivel én az olvasókkal keveset találkozom, számomra nagyon érdekesek voltak dr. Hámoriné Váczy Zsuzsa előadásai, amelyekben olyan technikákkal, csoportjátékokkal ismerttetett meg engem és társaimat, amelyek segítséget nyújtanak a lemaradó vagy épp kiemelkedően tehetséges gyerekekkel való foglalkozásban.

Az egyre inkább előtérbe kerülő digitális tartalom keresése és használata a könyvtárosok számára elengedhetetlen. Már földi István rendszerbe szedve tárta elénk a régóta használt, jól ismert adatbázisokat MEK, EPA, Hungaricana, és a modern online eszközök felhasználási lehetőségeit. Készítettünk Google űrlapot. Kipróbáltuk a Canva képszerkesztő programot, mely egyszerű és ingyenes, ráadásul le sem kell tölteni ahhoz, hogy használjuk. Megismerkedtünk a Kahoot online feladatkészítő programmal, mely lehetőséget ad feladatsorok összeállítására, valamint ezek megoldására okostelefon, tablet vagy laptop használatával. Az előadások, az új ötletek, a bemutatott módszerek ráirányították a figyelmemet arra, hogy bár fontos színvonalas programokat szervezni a kistelepüléseken, de csaknem olyan fontos az is, hogy a látogatók figyelmét felkeltsük, és folyamatosan ébren tartsuk. A tanfolyam számomra pozitív érzésekkel zárult, mert a bemutatott jó gyakorlatok, hazai és külföldi példák némelyikét a megyére adaptálva magam is felhasználhatom, sok, a saját munkámban megvalósítható ötlettel gazdagodtam. Ez a továbbképzés megmutatta, hogy sok munka áll előttünk, amíg meg-

közelíthetjük a skandináv könyvtári modellt, de azt is látom, hogy sokan hajlandóak dolgozni érte, még ha távoli is a cél.

Szabóné Lenkefi Ildikó

TÁMOGATÁS, TEHETSÉGGONDOZÁS

Bár 15-25 fős csoportok indítását tervezték, én egy nagyon kicsi, mindössze 10 fős csapattal végeztem el a tanfolyamot. A tíz főből csak ketten voltak budapestiek, így nyolcan különösen jó kapcsolatot tudtunk kialakítani, leginkább az ottalvós napok délutánjain, estéin.

A képzés nagyon tartalmas és kimagasló színvonalú volt. A heti 2 jelenléti képzés előadásai nagyon igénybe vették a figyelmünket. Olyan sok hasznos információt, megvalósítható ötletet kaptunk, hogy némely előadásra kevésnek bizonyult a kétszer 45 perc. A hetek távoktatásos napjaira jutott bőven feladat. Elég sok képzésen vettem már részt, de ez, az én megítélésem szerint tartalmában és színvonalában is jócskán meghaladta az átlagot. Nekem különösen sokat adott, ahogy dr. Béres Judit 90 percen elmagyarázta a biblioterápiás gyerekfoglalkozás összeállításának ismérveit. Már földi Istvánnak a korszerű interpretációs technikáit vagy a könyvtári munkában használható online eszközök megismerését kiemelkedően hasznosnak találtam gyakorlati szempontból. Ebben a témában jó lenne fejleszteni a könyvtárosok tudását, sok hasznos lehetőség fellelhető ugyanis az interneten, csak sajnos nem ismerjük őket. Dr. Hámoriné Váczy Zsuzsa előadásai közül a tehetség kibontakoztatását támogató programokkal és a fogyatékossgal élők segítségével kapcsolatosakat emelném még ki.

Balácsi Andrea

PEDAGÓGUSKÉPESÍTÉS NÉLKÜL

A képzés számomra azért volt különösen hasznos, mert nem rendelkezem pedagógusképesítéssel, a projekt kiemelt célja pedig a köznevelés támogatása, a tanulás segítése.

Az élményközpontú foglalkozások megvalósításához, a tanulási nehézségekkel küzdő gyerekek képességeinek fejlődéséhez a képzésen elhangzott előadások és az ajánlott irodalom összessége komoly segítséget nyújtott. Leginkább Vadadi Adrienn



könyvei, a Most én olvasok sorozat kötetei keltették fel az érdeklődésemet. Nagyon jól használhatók a szókérdők, a Dixit kártya és a táblajátékok, melyek, figyelembe véve az életkori sajátosságokat, a szöveggel való munka nagyon jó kiegészítői.

Dr. Béres Judit előadásai gyakorlati és pedagógiai szempontból is jelentősek voltak. A könyvajánlások mellett a könyvtári programok megismertetése során nagyon érdekes volt az „élő könyvtár” bemutatása is. Ez elsősorban az ifjúság számára ajánlott segítő módszer, a multikulturális nevelés része, 3-4 órás rendezvény. Az „élő könyvet” ki lehet kölcsönözni, 20-30 percet lehet beszélgetni vele, sőt előjegyzést is lehet rá kérni. Az „élő könyvtárban” a könyvek nem csak beszélnek, de válaszolni is tudnak az olvasók kérdéseire. A beszélgetések során jelentős szerepet kap az érzelmek, az empátia. Fejleszti az érzelmi intelligenciát, a szociális kompetenciát, türelemre nevel, hogy másokat meghallgassunk. Az „élő könyv” általában egy társadalmilag kirekesztett, kisebb csoportot képvisel, akik a társadalom periferiáján élnek.

Az előadók közül kiemelném Kovácsné Koreny Ágnes előadását melynek címe Közösségi innováció a könyvtárakban. Teljesen új szemléletet mutatott be a könyvtári terek megújulása, fejlesztése témájában. Hasznos, informatív, megvalósítható elképzelésekre világított rá.

Jakabné Csizmár Ágnes

IFJÚSÁG, OLVASÁS, KULTÚRA

A nyékládházi városi könyvtár vezetőjeként és a település általános iskolájának könyvtárosaként az egyik alapvető kérdés, amely meghatározza mindennapi munkámat, hogy mit tehetek az ifjúság olvasáskultúrájának javítása, intenzívebb könyvtárhasználatának elősegítése érdekében. Folyamatosan valami igazán

újat és ötleteset keresek, hogy az ifjú korosztály tagjait, akik a hagyományos könyv olvasástól, könyvtárhasználatától egyre távolodnak, visszavessem az általuk már kevésbé kedvelt könyvtári keretek közé.

Ezért jelentkeztem az első között a képzésre. Nagy kihívás számomra a jövőben, hogy a tanfolyamon megismert számos innovatív kezdeményezés, ötlet és módszer megvalósításával jobb eredményeket érjek el az említett területen, s ennek érdekében még szorosabb együttműködést alakítsak ki a település oktatási intézményeivel.

Az előadások és gyakorlatok során elhangzottak közül leginkább az országban már több helyen meghirdetett „élő könyvtár” program keltette fel az érdeklődésemet. Az „élő könyvtár” hasonlóképpen működik, mint egy valódi könyvtár, könyvei azonban olyan emberek, akik előítéletekkel gyakorlati szembesülő csoportokat (fogyatékkal élők, hajléktalanok, nemzeti és etnikai kisebbségek stb.) képviselnek, és akik gyakran társadalmi kirekesztés áldozatai. Közülük választhatnak az olvasók, kikölcsönözhetik a „példányt” meghatározott időre, „olvasás” (beszélgetés) közben élményeket, tapasztalatokat szerezhetnek a világról és önmagukról. A program megvalósítása egyáltalán nem könnyű feladat, de megéri az erőfeszítést, ha ezzel a nem formális tanulási lehetőséggel maradandó könyvtári élményeket nyújthatunk a célzott olvasói rétegnek, a kamaszoknak is.

Örülök, hogy részt vehettem a tanfolyamon, amely igazi szakmai megújulást jelentett számomra. Biztosan alkalmazni fogom a bemutatott új módszereket, s bízom benne, hogy az eredmények sem váratnak magukra sokáig.

Tóth Mária

A KIS HERCEG – ÉS A ROBOT

Legutóbbi lapszámunkban bemutattuk „Az én könyvtáram” projekt keretében kifejlesztett és meggyénkben kipróbált mintaprogramokat. A Robotika címűt viszont csak lapzártánk után próbálták ki a Sátoraljaújhelyi Városi Könyvtárban, ezért azt most ismertetjük.

A „Múzeumi és könyvtári fejlesztések mindenkinek” projekt „Az én könyvtáram” című programjához könyvtárunk is csatlakozott, és sikeresen pályázott mintaprogram kipróbálására. A 90 mintaprogram közül a Robotika címűt kaptuk meg, ezt kellett bemutatni 5-6. osztályos diákokkal. Fejlesztője Sugár Sára, kipróbáló könyvtárosa Orosz Csilla volt.

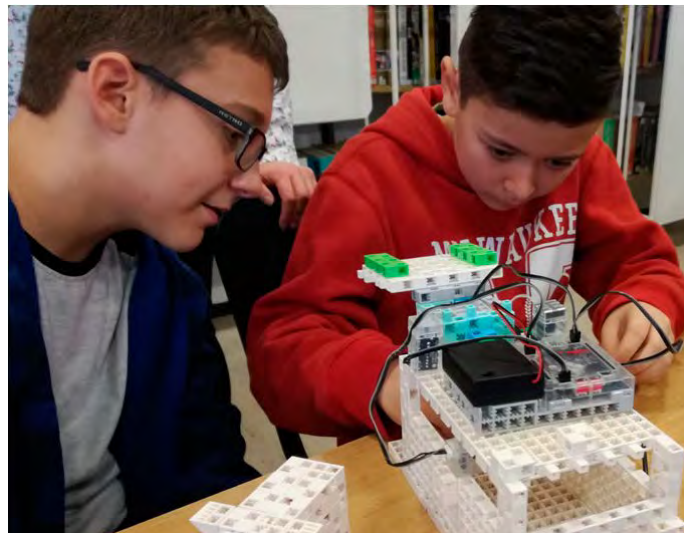
Ennek a mintaprogramnak az alcíme: Keltsd életre A kis herceg kalandjait!. Ez egy 5 modulból álló program, melyek közül a 3., 4., 5. modul egyes részeit mutattuk be 90 percben. Mindhárom modul önállóan is megvalósítható, ha a tanulók már rendelkeznek ismeretekkel az ArTeC robotok programozása terén.

A foglalkozássorozat keretében a gyermekek megismerték és felelevenítették Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg című művét, értelmeztek és megvitattak egyes emblemikus részleteket, majd ezeket a jeleket ArTeC robotok építésével és programozásával életre keltették.

Közösen elhelyeztük az idővonalon A kis herceg kalandjának jeleneit, majd csoportbontásban a helyszíneket soroltuk fel, és a történetben hangsúlyos emberi tulajdonságokat is összepárosítottuk a szereplőkkel. Ezt követően a diákok feladata A kis herceg egyes jeleneinek robotként való megépítése volt. A tervezésnél ügyelni kellett a cselekményre, a szereplők érzelmeire. A robotok mozgásával, hang- és fényjelzéseivel sikerült visszaadni a szövegben olvasottakat.

A csoportok a mű szerinti sorrendben közös bemutatóvá fűzték össze a robotjeleneteket. Közben beszéltek a többieknek robotjukról, ismertették a technikai megvalósítást, a programot. A csapatok megosztották egymással az általuk feldolgozott szöveget, annak mélyebb értelmét, és elmondták, hogyan fejezték ki a szöveg fontos részleteit. Beszéltek a robot készítése során felmerült nehézségekről, vitáikról és azok megoldásáról is.

Az olvasott szöveg életre keltésén, kézzel fogható robotokká építésén keresztül cél volt a művekkel folytatott aktív párbeszéd képességének fejlesztése, a gyermekek motiválása az olvasásra és a szöveggel, az olvasással kapcsolatos pozitív élményeik gazdagítása. A robotikai megközelítés az informatika iránt érdeklődő gyermekeket is közelebb vitte az olvasással megszerezhető élményekhez. A Scratch alapon programozható ArTeC robotok megismerésével, alkalmazásával fejlődött a gyerekek logikus, algoritmikus



gondolkodása és programozási készsége is. A robotok építésével, a motorok és érzékelők működésének megismerésével fizikatudásuk gazdagodott.

A használt robotikai építőkészlet fejlesztette a gyermekek kreativitását, térlátását, finommotorikáját. Cél volt továbbá, hogy a szövegben az ok-okozati kapcsolatok felderítésére, a leírások pontos megfigyelésére vezessük rá a tanulókat – ezzel elősegítve az értő olvasást.

A feladatok megoldása 3 fős csoportokban történt, ez segítette a gyermekek együttműködési készségét, konszenzuskészségét, érveléstechnikáját, fejlődött önismeretük, önreflexiójuk, felfedezték a csapatmunka és a munkamegosztás fontosságát és mindeközben élvezhették a játék örömét is. Fontos, hogy ez a program az olvasottak elmélyítésével, digitális dramatizálásával a szövegértést, az értő olvasás kompetenciáit is fejlesztette. Az egész program eredményessége mérhető volt azon, milyen részletességgel és pontossággal jelentek meg a regényben olvasottak. Ugyanakkor minden feladat, tevékenység értékelése esetében különös gondot kellett fordítanunk arra, hogy a fejlesztő értékelés pozitív eszközrendszeréből (dicséret, biztatás stb.) válasszuk ki a legalkalmasabbakat és odaillőt a csoportokra és az egyénekre vonatkoztatva is.

A gyermekek örömmel vettek részt a programban, lelkesen építettek, és mosoly volt mindenki arcán az elkészült robotok láttán. Köszönettel tartozunk az Árpád-házi Szent Margit Általános Iskola tanulóinak a részvételért és Lukácsné Halász Gabriella tanárnőnek a gyerekek felkészítéséért.

Orosz Csilla

KÖZÖSSÉGI TÉRRÉ VÁLÓ KISKÖNYVTÁRAK

A megújuló könyvtárak mindegyikében közös, hogy gyerekkuckó is helyet kap bennük és közösségi programoknak is otthonai lehetnek.

TOLCSVA

A település önkormányzata 2017-ben 3,5 millió forintot nyert könyvtári eszközfejlesztésre a Nemzeti Kulturális Alap pályázatán. Ennek köszönhetően a könyvtár kicsit nagyobb és sokkal jobb beosztású térbe költözött. Így – mivel ez nemcsak nagyobb alapterületet, hanem új funkciókat is jelent – egy új közösségi térrel gazdagodott a település.

A belső munkákat (festés, a padlózat és a villamos-hálózat felújítása) az önkormányzat saját erőből, közmunkaprogram keretében végezte, a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer támogatásával pedig újabb informatikai eszközök érkeztek. A számítógépek és egyéb technikai eszközök jó szolgálatot tesznek a lakosság képzésében és a mindennapi ügyek intézésében is. Az ifjabb korosztályt egy nemcsak könyvekkel, de játékokkal is ellátott gyereksarok várja.

KISGYŐR

A kulturális életnek helyet adó Faluházban idén megújult a könyvtár. Az önkormányzat a festést-mázolást végezte el, a Nemzeti Kulturális Alaptól elnyert 3 millió forintos támogatásból a teljes bútorzat megújult, a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer a gyerekkuckó kialakításában segített bababarátságú bútorok, szőnyeg, valamint egy nagyképernyős televízió beszerzésével.

A közel 120 m²-es területen az előtérben 15 féle folyóirat várja a látogatókat. Az olvasói tér elegendő könyvbemutatók, kisközösségek találkozója, a barátságos gyerekkuckó pedig alkalmas KönyvtárMozi és kézműves-foglalkozások tartására is. Külön helyiségekben lehetőséget biztosítanak a számítógép- és internethasználatra, a település helyismereti dokumentumainak kutatására, lapozgatására, valamint a duplumpéldányok tárolására is.

A bővítéssel, a berendezések megújulásával Kisgyőr lakossága és a faluba látogató vendégek egy 21. századi közösségi teret vehettek birtokba.

ALACSKA

A település nevezetessége, a könyvtárnak is helyet adó, Miklósvári Miklós Gyula által 1850-ben épített kastély az elmúlt évben kívül-belül megújult. Az ablakcserén és a tisztasági festésen túl a könyvtár helyiségében – a közmunkaprogram keretében – korszerűsítették a fűtés- és villamoshálózatot is. A KSZR-forrás



lehetővé tette az elavult bútorok cseréjét, új polcokat, könyvtárosi asztalt, foteleket vásároltunk.

Az infokommunikációs eszközökkel jól felszerelt szolgáltatóhelyen 2 internetes gép áll a lakosság szolgálatára, a technikai bővítés lehetőséget ad a KönyvtárMozi bevezetésére. A könyvtár saját állományának (mely 3800 rekord) feldolgozása megtörtént a Corvina adatbázisban, így hamarosan beindulhat a gépi kölcsönzés is.

A megújult térben külön folyóirat-olvasó található, a fiatalabb korosztályt a mesebirodalom várja. A többfunkciós közösségi tér irodalmi rendezvényekre, kézműves-foglalkozások tartására, de akár a színhátszók próbájára is alkalmas.

HEJŐSZALONTA

Régóta megfogalmazódott igény volt, hogy 50 év után újra könyvtár működjön a községben. A több mint 20 m²-en kialakított könyvtárhelyiség a művelődési házból került át. A bútorzat és az informatikai eszközök beszerzése KSZR-forrásból valósulhatott meg, az önkormányzat pedig vállalta a festést, a világítás korszerűsítését és a padlózat megújítását. A település nem rendelkezett saját dokumentumokkal, így nagymértékű összefogás eredménye, hogy létrejöhettek a több mint 600 példányos állomány, amely megtalálható a Corvina könyvtári rendszerben. A könyvek kölcsönzése mellett a fiatalok többféle társasjátékkal, az idősebbek pedig folyóiratok olvasásával is eltölthetik az idejüket. A település vezetőjének szándéka szerint a későbbiekben további helyiségek is könyvtári funkciót kapnak, hogy programok, foglalkozások is megvalósulhassanak és valódi közösségi térré váljon a könyvtár.

Petrigán György, Zsova Márta, Nyulászi Gergely

MEGÚJULT A JÓZSEF ATTILA KÖNYVTÁR

Újabb tagkönyvtára újult meg 2019 tavaszán a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár városi hálózatának.

A József Attila Könyvtár egy jelentős nagyságú városrészben, a Szentpéteri kapuban 1971. november 5-től biztosítja a nyilvános könyvtári szolgáltatásokat. A városrész Miskolc szempontjából kiemelkedő foglalkoztatók telephelyeinek, a megyei kórháznak, két lakótelepnek, valamint több közintézménynek ad otthont. A könyvtár a 26-os út városba bevezető szakasza mentén található, ezért a Miskolc környéki települések lakossága számára is fontos művelődési és információs bázis. A József Attila Könyvtár egyrészt családi könyvtár, ahol a szülők, nagyszülők a gyermekekkel együtt veszik igénybe a könyvtár szolgáltatásait, másrészt közösségi színtér, ahová azért látogatnak el a könyvtárhasználók, hogy különböző programok részesei lehessenek, tartalmasan és hasznosan töltsék el szabadidejüket.

Az elmúlt években az intézmény és a fenntartó önkormányzat több fejlesztést, felújítást is végrehajtott az épületen: az elavult elektromos hálózat és világítás teljes felújítása, a villámvédelmi rendszer felépítése, a tető szigetelése, a helyiségek egy részének kifestése, az előtér és a mosdók falának újravakolása.

A Nemzeti Kulturális Alap 3,5 millió forintos támogatásának, a könyvtár saját költségvetése hozzájárulásának, valamint az intézmény munkatársainak áldozatos munkájának köszönhetően megvalósult fejlesztéssel 2019 márciusában megújult a könyvtári bútorzat, új könyvespolcok és kiegészítő bútorok érkeztek. Teljesen megú-

jult a könyvtár földszintjén található előtér és ruhatár, a kölcsönzőtér és hírlapolvasó, a számítógépes munkaállomások tere, valamint a gyermekkönyvtár bútorzata. A polcok cseréjével esztétikusabb, átláthatóbb könyvtári terek váltak elérhetővé a könyvtár használói számára. Az új polcok beépítésével jelentős tér nyílt a felnőttkölcsonzőben, amelyet a több évtizedes kiállítási tapasztalattal rendelkező könyvtár jól tud hasznosítani a későbbiekben.

Az olvasói számítógépes munkaállomások szintén megújult bútorzattal várják a használókat. A József Attila Könyvtár Digitális Jólét Program Pontként működik, korszerű IKT eszközökkel, ingyenes, nyilvános wifihasználattal. Segítséget nyújt a könyvtárhasználóknak az elektronikus ügyintézésben, az érdeklődők számára rendszeresen szervez felhasználóképzéseket, számítógépes tanfolyamokat, igény szerinti témakörökben és szinten.

A megújult gyermekkönyvtárban esztétikusabb és barátságosabb környezetben tarthatnak óvodai és iskolai csoportoknak könyvtárhasználati órákat, tanmenethez kapcsolódó ismeretterjesztő és mesefoglalkozásokat. A könyvtár uniós pályázati konstrukciókban több iskolával és óvodával működik együtt a köznevelés eredményességének előmozdításáért, a könyvtári terület adottságait és lehetőségeit felhasználva kulturális neveléssel támogatja és egészíti ki a formális oktatást, melynek helyszíne szintén a megújult gyermekkönyvtár.

Varga Gábor



OLVASÓVÁ NEVELÉS KÉZMŰVES FOGLALKOZÁSOKKAL

A gyerekek és a felnőttek is élvezik – a könyvtári kézműveskedés mégsem csak önmagáért való program, az olvasóvá nevelést kell szolgálnia. Arra kértük két kollégánkat, mutassa be saját gyakorlatát, hiszen mindig jól jöhet egy új ötlet!



A Putnoki Humán Szolgáltató Központ Városi Könyvtára foglalkozásain gyakran összekötjük már a bölcsődés, óvodás korú gyermekeknél is a bábozást, a mesékkel való ismerkedést egy, a történethez kapcsolódó közös tevékenységgel. Például az egyik kedvenc verses mese, a Sün Balázs meghallgatása után egy kartonra előre felfestett fára közösen tenyérnyomatot készítenek különböző színű vízfestékkel, hogy az őszi lehulló faleveleket utánozzák. A gyerekek nagy élvezettel készítik a lenyomatokat.

Tavaszi könyvtári foglalkozásainkon összekapcsoljuk az óvodában, iskolában tanult versek, mondókák egyéni vagy közös elmondását tavaszi dalok éneklésével, valamint az évszakról tanult ismereteik összefoglalásával. Végül, hogy jobban megmaradjon bennük, miről is volt szó a foglalkozáson, készítünk egy virágot – például hurkapálcára színes dekorgumiból előre kivágott, kilyukasztott virágszirmokat helyezve, amit egy kör alakú sárga virágközéppel lezárunk, hogy ne essenek le a szirmok. Ezt a fajta virágot előszere-

tettel használják a gyerekek szélforgónak is, így egyben egy játékot is készítenek.

Olvasótáborainkban is nagy szerepet kapnak a könyvekhez kapcsolódó kézműveskedések. Egyik évben Milne Micimackójából olvastunk részleteket, s ehhez különböző feladatokat kaptak a gyerekek, hogy érdekesebbé tegyék számukra a napot. Az egyik alkalommal bábokat készítettünk filcből, majd dramatikus játékokat adtak elő a mese bábbá formált szereplőinek segítségével. Egy másik alkalommal Fekete István: Vuk című könyvét választottuk a tábor alaptémájául, mivel zömmel alsó tagozatos gyerekek jelentkeztek. A könyvből részleteket olvastunk, beszélgettünk az állatokról, tulajdonságaikról, olvasónaplót készítettünk, majd piros kartonból rókafejeket vágtak ki. Ezeket a könyvtár előtti füves, bokros területen eldugtuk és rókavadászatot rendeztünk a gyerekek nagy örömeire.

Az idei tábor témáját is kiválasztottuk már. Nógrádi Gábor: Segítség, állat! című könyvéből négy, állatokról szóló novellát fognak a csapatok elolvasni körfor-

góban, tehát minden csapat mind a négyet ismerni fogja a végére. Ez alapján totót is kitöltenek – ehhez kaptunk segédanyagot –, és a megismert állatokról tetszőleges technikával képet készítenek, még a számítógépes rajzprogram használata is szóba jöhet.

Könyvtári foglalkozásainkat a kézműves feladatokkal összekapcsolva nagyobb élményt tudunk nyújtani a gyerekeknek, s így megpróbáljuk visszazoktatni őket a könyvtárba és az olvasásra. Remélem, hogy az idén is olyan örömmel jönnek majd a táborokba, mint az előző években. A nagy érdeklődés miatt már tavaly is két turnust szerveztünk, természetesen más-más programokkal, így voltak olyan gyerekek, akik mind a két alkalommal részt vettek az olvasótáborban.

Tóthné Győr Erzsébet

A II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár Tompa Mihály Könyvtárának gyermekkönyvtárosaként rendszeresen tartok könyvtári foglalkozásokat különböző korcsoportba tartozó gyermekeknek, elsősorban óvodásoknak és kisiskolásoknak. A könyvtárunk közelében lévő óvodákkal, iskolákkal jó a kapcsolatunk, a könyvtárlátogatások alkalmával komplex foglalkozásokra van igényük. A foglalkozásokat általában valamelyik meséhez, ünnepkörhöz, eseményhez kapcsolom. Minden alkalom kézműveskedéssel zárul, amit nagyon szeretnek a gyerekek, és mindig más-más témával, anyaghasználattal és kézműves technikával ismerkedhetnek meg. Igyekszem változatosságra törekedni (pl. papírfigurák összeragasztása, papírhajtogatás, dekupázsolás, kollázs, gipszfestés, mandalákészítés, dekorációs gumi, filc, zseníliazsal, textil).

A gyermeksarok új kisasztalokkal, székekkel színes kis szigete a könyvtárnak. A foglalkozások hozzájárulnak a könyvtárhasználat könnyebb elsajátításához, hiszen a gyerekeket körbevezetem, megmutatom, mit hol találnak. A témához kapcsolódó játékokkal, zenehallgatással, mese és vers felolvasásával, művek ajánlásával kedvet kapnak a könyvek nézegetéséhez, kikölcsönzéséhez. Az óvodásokkal a mesék birodalmát fedezzük fel, képzeletben Meseországba utazunk, majd az aktuális mese egyik szereplőjét készítjük el a korosztálynak megfelelő technikával. A nagyobbak számára az ismeretterjesztés is fontos feladat. Az egyik általános iskolás csoportnak például nagyon tetszett a környezetvédelmi vetélkedő utáni kézműveskedés, amikor az újrahasznosítás jegyében PET-palack aljából virágtartót és papírgurigából baglyot készítettek.

A Miskolci Eszterlánc Néphagyományőrző Óvoda Pitypang Tagóvodájának egyik csoportja vett részt azon a papírszínházas foglalkozáson, amikor a mesét

követően zöld kaméleon figurák készültek. Thierry Chapeau: Jao, a kaméleon című meséjében Jao, a kis kaméleon a trópusi őserdőben útnak indul, hogy megtalálja a saját színét. A gyerekek nagyon szeretik a papírszínházas előadásokat, hiszen a mesélésnek ez a formája lehetővé teszi, hogy egyszerre hallják a történetet és nézzék az ahhoz készített színes illusztrációkat. Így könnyebben leköthető a kisgyerekek figyelmé. Ennek a mesének különlegességei az áttetsző fóliára rajzolt figurák, így nagyobb a hatása, a látvány segíti a könnyebb befogadást.

A mesélés után színfelismerő játék következett: színes kártyákból húztak a gyerekek egy-egy lapot. Kaméleonról szóló könyveket mutattam meg, és felolvastam egy-két érdekességet is erről a furcsa kis állatról. A kaméleonfigurát előre formára vágott kétoldalas dekorációs kartonból készítettük el, miltonkapocs segítségével vált nyithatóvá a szája és nagy, mozgó szemet is ragasztottunk rá.

Az a tapasztalatom, hogy az alkotás, a kreatív foglalkozás könyves környezetben felkelti a gyermekek érdeklődését a könyvek, az olvasás iránt. Az óvodások, kisiskolások örömmel viszik haza alkotásaikat megmutatni szüleiknek, többször előfordult már, hogy a könyvtárban átélt élmények hatására együtt jöttek vissza beiratkozni.

Mint ismert, a digitális világ, a közösségi média manapság hatalmas szerepet tölt be már kisebb gyermekek életében is. Az egyre inkább átformálódó emberi kapcsolatok világában fontos az alkotás élményének megismerése minél kisebb korban, mert nagyban hozzájárul többek között az érzelmi intelligencia, az esztétikai érzék, a kez ügyesség fejlesztéséhez. Úgy gondolom, elengedhetetlen, hogy a gyerekek minél kisebb korban megismerkedjenek a könyvtár és a könyvek izgalmas világával is.

Soltészné Eperjesi Mária



A SZÉPIRODALOM DIGITÁLIS FORRÁSAI

Az elektronikusan elérhető szépirodalmi adatbázisok nagy segítséget jelenthetnek egy kistéleplési könyvtárosnak, ha az állományból hiányzik, vagy épp másnál van az olvasó által keresett könyv, de nincs idő megvárni a könyvtárközit. Megkönnyítik az egyes részletek, idézetek megkeresését is – a kézikönyvek pedig a gyors és hiteles információszerezést. Ezért most ezek áttekintésével folytatjuk digitalizációs sorozatunkat.

MAGYAR ELEKTRONIKUS KÖNYVTÁR (MEK.OSZK.HU)

Az 1990-es évek elején született meg az ötlet Miskolcon, Drótos László könyvtáros fejében, egy mindenki által ingyenesen elérhető elektronikus dokumentumgyűjtemény létrehozásáról. A gondolatot tettek követték, így néhány könyvtáros lelkes és gondos munkájának köszönhetően újtára indult a Magyar Elektronikus Könyvtár (MEK), mely több mint 20 éve segíti nem csak a könyvtárak, könyvtárosok munkáját. Jelenleg több mint 19 000 dokumentum elérhetőségét biztosítja.

Az elektronikus gyűjtemény célja a magyar és magyar vonatkozású kultúra és tudomány teljes területéről gyűjteni és bárki számára elérhetővé tenni az eredetileg is digitális formájú, illetve az utólag digitalizált műveket. Mivel minden dokumentumhoz készül bibliográfiai leírás is, ugyanúgy, mint egy hagyományos könyvtárban, a visszakeresés több szempont szerint is biztosított (szerző, cím, tárgyszó, nyelv, dokumentumtípus). Sőt, a teljes szövegben is kereshetünk.

A kiválasztott művet többféle formátumban is megtekinthetjük. Leggyakoribb a pdf, html vagy word formátum, de hangoskönyvek is szerepelnek a kínálatban, melyeket mp3 formátumban meghallgathatunk. Néhány mű pedig az e-book olvasók által felismert epub formátumban is felkerült a kínálatba.

A MEK állományának összetétele változatos képet mutat, de az állomány közel felét klasszikus és kortárs szépirodalmi művek adják. A legtöbb már nem esik szerzői jogvédelem alá, de akadnak olyanok is, amelyeket kizárólag a MEK-ben érhetünk el elektronikusan, mert az alkotók csak az itteni közreadásához adták hozzájárulásukat.

A MEK mellett két különgyűjtemény is épül, az Elektronikus Periodika Archívum és a Digitális Képarchívum. A három adatbázis közös keresőfelületen is hozzáférhető.

A Magyar Elektronikus Könyvtár szolgáltatásai minden felhasználó számára ingyenesen elérhetőek a mek.oszk.hu oldalon.

DIGITÁLIS IRODALMI AKADÉMIA (PIM.HU/DIA)

A Digitális Irodalmi Akadémia (DIA) 20 éves születésnapját ünnepelte az elmúlt évben. 1998-as alapításának egyik legfontosabb célja az volt, hogy a legújabb kori és kortárs irodalom kiemelkedő alkotásait digitális formában is megörökítse és széles körben elérhetővé tegye az érdeklődők körében.

1998-ban 39 taggal alakult meg, azon élő költők, írók részvételével, akik 1998-ig Kossuth-díjban, illetve a Magyar Köztársaság Babérkoszorús Írója/Költője kitüntetésben részesültek. A tagok létszáma évente bővül, jelenleg 88 fő. A 20. század klasszikus szerzői (Szabó Lőrinc, Zelk Zoltán, Pilinszky János) mellett a közelmúltban elhunyt alkotók (Jókai Anna, Esterházy Péter, Kányádi Sándor) és még ma is élő szerzők (Závada Pál, Nádas Péter, Rakovszki Zsuzsa) is tagjai az Akadémiának.

A DIA tagjainak teljes életművét tartalmazza. Nem a művek reprodukálására törekszik, hanem az irodalmi szövegek digitalizálására. A digitalizált dokumentumokon túl irodalmi szakértők dolgozzák fel a szerzők részletes életrajzát, műveinek teljes bibliográfiáját, illetve teszik közzé a róluk szóló szakirodalom folyamatosan frissített listáját. Megtekinthetjük a tagok néhány fotóját vagy róluk készült festményeket, a kiadott könyvek borítóinak fotóit, és ha van, a kapcsolódó honlapokat.

A műveket kétféle nézetben olvashatjuk el a böngészőben (lapozhatjuk, mint egy könyvet, vagy görgethetjük, mint egy weboldalt).

A nyitóoldalon külön ajánlják az újonnan digitalizált alkotásokat, de megemlékeznek a közeli jeles irodalmi évfordulókról is.

A Petőfi Irodalmi Múzeum gondozása alatt bővülő Digitális Irodalmi Akadémia mindenkinek jó szívvel



mek.oszk.hu



Lázár Ervin

Digitalizált művek

Lázár Ervin digitalizált művei

Lázár Ervin digitalizált kötetei

Tematikus keresés

Lázár Ervin digitalizált gyermek- és ifjúsági művei

NYITÓLAP
A DIA-RÓL
IRODALMI SZAKÉRTŐK
ARCKÉPCSARNOK
FOTÓGALÉRIA
ÉVFORDULÓK
ÚJ MEGJELENÉSEK
REGÉNYTÁR
DRÁMATÁR
GYERMEKKÖNYVTÁR

ajánlható, aki kedveli és szívesen olvassa a kortárs irodalmat.

ARCANUM KFT. ADATBÁZISAI
(WWW.ARCANUM.HU)

Az Arcanum Adatbázis Kft. a magyarországi digitalizálás fontos szereplője az 1990-es évektől kezdve. Közel 20 évvel ezelőtt adták ki elsőként a Biblia elektronikus változatát CD-lemezen, melyet számos lexikon, alapvető tudománytörténeti kézikönyv követett. A különböző adathordozókon megjelent kézikönyvek tartalma ma is hasznos információs forrás, de a régi CD- és DVD-lemezek már sokszor nem használhatóak a mai számítógépeken. A kiadó 2018-ban az adatbázisai között interneten elérhetővé tette a korábban kiadott lemezek tartalmát.

Az **Arcanum Kézikönyvtár** adatbázisában mindenki számára ingyenesen hozzáférhetőek olyan alpműnek számító kiadványok, mint a Szinnyi József által készített Magyar írók élete és munkái, a Révai nagy lexikona, a Pallas nagy lexikona, az Új Idők lexikona, Czuczor–Fogarasi: A magyar nyelv szótára, Borovszky: Magyarország vármegyéi és városai vagy Kempelen Béla: Magyar nemes családok című kötetei.

Megtalálható a Kézikönyvtárban a korábban CD-n megjelent Verstár, amely 50 magyar költő összes versét tartalmazza. A legismertebb magyar költők mellett Rimay János, Petrőczy Kata Szidónia, Garay János, Komjáthy Jenő vagy Somlyó Zoltán versei is olvashatóak.

A **Bibliatéka** a Biblia könyveit tartalmazza. A Szent István Társulat fordítása mellett megtalálható itt Károli Gáspár fordítása, a Kálvin Kiadó által megjelentetett református bibliafordítás és az angol, német, héber és latin nyelvű változat is. A Károli Gáspár-féle fordítás hangzóanyagként is elérhető és meghallgatható az oldalon.

Az **Arcanum Digitális Tudománytár** egy folyamatosan bővülő adatbázis, amelyben a legfontosabb magyar nyelvű szakmai folyóiratok, második világháború

előtti napilapok, hetilapok, lexikonok, ezredtörténetek, családtörténeti könyvek érhetőek el az interneten keresztül. Az adatbázis építőinek nem titkolt célja, hogy a felhasználók a lehető legtöbb forrásinformációhoz, tudományos publikációhoz jussanak hozzá, egyetlen keresőfelület segítségével.

Az adatbázisban a legnagyobb példányszámban megjelenő országos napilapok is olvashatók, például a Népszabadság 1945–2016, a Magyar Nemzet 1938–2017, a Népszava 1873–2019, a Nemzeti Sport 1905–2017 közötti számai.

A közelmúlt népszerű ifjúsági lapjai mellett (Pajtás 1947–1987, Ifjúsági Magazin 1965–1989) olyan klasszikus folyóiratok is hozzáférhetőek, mint a Századok történelmi folyóirat (1867–2019), a Tolnai Világlapja (1901–1944) vagy a Vasárnapi Újság (1854–1921).

A folyóiratokon túl elsősorban a történelem- és irodalomtudományhoz kapcsolódó alapvető kézikönyvek is elérhetőek.

A pdf formátumban tárolt és megjelenített tartalom segítségével az eredeti dokumentum képe tárul a felhasználók elé. A dokumentumok tartalmában való tájékozódást a teljes szövegű keresési lehetőség biztosítja. A találatok esetében lehetőség van különböző finomításokra, például szűkíthetjük azokat kiadványokra, évre, témára.

A találatokat lehetőség szerint nyomtathatjuk vagy elmenthetjük pdf-ként további használatra.

Az **Arcanum Digitális Tudománytár** adatbázis térítés ellenében használható. A szolgáltató magán-személyeknek is lehetőséget nyújt díjazás ellenében használni az adatbázist, de könyvtárak esetében jóval kedvezőbbek a feltételek. Térítés ellenében bármely könyvtár csatlakozhat, az elérést IP cím azonosításával biztosítják.

Csoma-Simon Mária



LATABÁR SZÍNHÁZ (ÉPÍTETT ÖRÖKSÉG)

Folytatjuk a Megyei Értéktárat és az abba már felvett értékeket bemutató sorozatunkat.

Zemplén vármegye nemessége, polgársága a legelső között alapította meg a Zempléni Kaszinót 1831 elején, ahol a színi előadásokat tartották. A vándortársulatok rövid itt-tartózkodásával szemben igény mutatkozott állandó színház létrehozására is. A város polgárai ezért már az 1850-es években elhatározták, hogy színházat építenek. Az ünnepélyes megnyitóra 1883. március 7-én került sor. A színházavatót a korszak leghíresebb színésznőjének, Blaha Lujzának a vendégszereplése tette emlékezetessé.

A Városháza melletti telken álló színházat 1901-ben felújították, bővítették, itt szerepeltek a társulatok 1928-ig. Ezután Újhely központjában, Tóry Emil és Pogány Móric építész tervei alapján felépült a 654 férőhelyes színház, ami a mai napig működik. Az új színház–mozi–hangversenyterem–vigadó épületét 1929. január 12-én adták át, a megnyitón részt vett Klebelsberg Kunó kultuszminiszter.

1950-ben Sátoraljaújhely hivatalosan is megszűnt Zemplén vármegye székhelye lenni, ekkor alakult meg a Kossuth Lajos Művelődési Ház. Az épületegyüttest 1977–1979 között új szárnyakkal bővítették. 1983. augusztus



20-án készült el a régi épület teljes felújítása. Sokfunkciós intézmény jött létre színházteremmel, filmszínházzal, pódiumteremmel, próbatermekkel, szalonokkal, szakköri helyiségekkel, klubszobákkal, büfével.

A 2000-es évek elején, 2002-ben kezdődött a következő felújítás címzett állami támogatással, teljes festéssel, székcserevel, a nézőtér átalakításával, valamint két jelentős állomással a színház életében. Az egyik, hogy 2003-tól a korábban a színházteremben vetített mozielőadások átkerültek az új moziterembe. A másik, hogy 2004. április 15-én, a Latabár család leszármazottainak beleegyezésével – mivel a Latabár család Sátoraljaújhelyről származik, továbbá a család minden tagja szerepelt városunkban – a színház felvette a Latabár Színház nevet.

A megújult épület 382 férőhelyes, valamint a színpad közepén egy 8 méter átmérőjű forgószínpad is helyet kapott. Különlegessége, hogy a nézőtér közepe felett egy kb. 4x8 méteres területen a tető sínszerkezeten eltolható. A Művelődési Központban 2018-tól, sikeres pályázat eredményeként, ismét felújítás zajlik. Az előadások teltházassá, a nagy múltú színház méltán városunk büszkesége.

Balázs Attiláné

KÖNYVVERSENY: MEGYEI ÉRTÉK KÖTVE-FŰZVE

A megye minőségi könyvkiadásának felmutatása és támogatása – ez a cél vezérelte a miskolci II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtárat, amikor a 90. Ünnepi Könyvhét alkalmából életre hívta a Kötve-fűzve – az Év Könyve Borsod-Abaúj-Zemplén megyében című versenyt. Most először – és ezután minden második évben – nevezhetnek a megyei kiadók vagy a nyomdai előkészítésben részt vett stú-

diók az igényes grafikai-nyomdai kivitelezésű könyvekkel. Az első évben több mint 30 kiadványt bírált el a zsűri! Így túlzás nélkül mondhatjuk, a kezdeményezés mellé álltak a kiadók – mint ahogy díjfelajánlóként kortárs képzőművészek is. A könyvtárosok azzal támogathatják a minőségi könyvkiadást, ha jelzik olvasóiknak, hogy az adott könyvek elismerést kaptak.

Díjazottak:

- I. helyezett: Rákócziak öröksége – Á. Tóth és Barátai Kft.
- II. helyezett: A pálinka világa – Bíbor Kiadó
- III. helyezett: Vad – Műút Könyvek

Miskolc város különdíja:

Sárospatak 50 éve újra város – Á. Tóth és Barátai Kft.

Közönségdíj:

Üdvözlét Nekézsenyből – Nekézseny Község Önkormányzata
Zsűri: Dr. Kovács János, a B.-A.-Z. Megyei Önkormányzati Hivatal főjegyzője (zsűrielnök), Dr. Prokai Margit, a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár igazgatója, Papp Ferenc Miskolc Megyei Jogú Város kulturális főtanácsosa, Urbán Tibor Kondor Béla-díjas grafikus- és festőművész, Filip Gabriella főkönyvtáros, Szabó Lőrinc-díjas szerkesztő, újságíró.

Díjat ajánlott fel: Homonna György festőművész; Kissné Varga Margit, Varga Miklós szobrászművész örökőse; Pusztáné Létay Anikó keramikus; Mezei Zsuzsa festőművész; a miskolci exKépcsarnok és a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár.



Fotó: Dobos Klára

ÖSSZEKAPCSOLVA KÖZNEVELÉS ÉS KÖZMŰVELŐDÉS

Időről időre megkérünk egy KSZR-es könyvtárban dolgozó kollégát, írja meg, akár egészen szubjektíven is, számára mi a legfontosabb a mindennapi könyvtári munkában. Most Bogácsra „látogatunk”.

A jövő nemzedékének nevelése, értelmének kibontakoztatása számomra azért is nemes feladat, mert a tanulássegítés mellett a szabadidőt is értékes tartalommal tudom megtölteni. Ez a gondolat vezérelt, amikor 20 évvel ezelőtt elvállaltam a községi könyvtárosi megbízatást. Azóta életem minden napját kettős szolgálat jellemez. Tanítóként és könyvtárosként egyaránt az olvasás iránti érdeklődés felkeltésén, az olvasás megszerettetésén, az élethosszig tartó tanulás támogatásán, a tudás átadásán, közvetítésén fáradozom. Ezt az elmúlt évek alatt változatos tevékenységi formában valósítottam meg.

2007-ig, egy tágasabb épületbe költözéséig többnyire csak kölcsönzési feladatokat látott el a bogácsi Községi Könyvtár. A Kistérségi Társuláshoz való csatlakozás korszerűsítéssel és jelentős könyvtári állománygyarapodással járt. A KSZR-es csatlakozás (2013) szélesebb körű szolgáltatást biztosít: ma már internetezni is be térnek könyvtárunkba, sokan kézműves foglalkozásokra jönnek szívesen, de látogatják a kiállítókat, a különféle kulturális programokat is.

A 2016 őszen NKA pályázat keretében felújított könyvtárunk új arculatot kapott, s új lehetőségként a közösségi térré válás is felmerülhetett. Azóta számos programunk bizonyította, hogy Bogács meghatározó kulturális intézménye a könyvtár.

A kibővült feladatkör a szakmai hozzáértésen túl nyitottságot, kiváló kapcsolatteremtő készséget, jó szervezőkészséget és problé-

mamegoldó képességet kíván. Szerencsés vagyok, mert 36 évnyi tanítás alatt sikerült a szülőkkel, a diákokkal, a község lakosságával, intézményvezetőkkel, pedagógusokkal olyan kapcsolatot kialakítani, amelynek eredménye a valódi értékek közvetítéséért való összefogás. Jó kapcsolatot ápolok a II. Rákóczi Ferenc Megyei és



Városi Könyvtár munkatársaival. Lehetőségeim szerint bekapcsolódom az általuk és az országosan meghirdetett könyvtári programokba. Magammal szemben támasztott belső igényem a folyamatos önképzés, tanfolyamokon, módszertani továbbképzéseken, konferenciákon való részvétel.

Emberekkel dolgozni kihívást jelent, de megtapasztaltam, hogy az emberekbe vetett bizalmam, a feljük áradó szeretetem, tiszteletem átsegít minden nehézségen. Az olvasók igényeinek teljesítését a kezdetektől fogva szívügyemnek tekintem, elhivatottan segítem önkiteljesedésüket, megpróbálom a pozitív tulajdonságukat kidomborítani. Az iskola falai nem szabhatnak határt a tehetség felismerésének, gondozásának. Erre

kiváló szintér a könyvtár. A tanítványaimmal elért szép sikerek mellett könyvtárosi hivatásom egyik legnagyobb érdemének tartom Kovács Sándorné Mancsi néni mesemondó tehetségének felismerését, mesemondó tevékenységének elindítását, segítségét. Ötletem, szervezésem alapján több, már-már hagyományosnak mondható program valósul meg évente Bogácson: ilyenek a Megelevenedett oldalak kalandos olvasóverseny (13 év), az amatőr színjátszó csoportok karácsonyi bemutatója (8 év) és a hagyományok átörökítésére irányuló összejövetelek. A könyvtári rendezvényekről szóló publikálásaim rendszeresen megjelennek a helyi önkormányzat lapjában. A lakosság által felajánlott könyvek összegyűjtése révén 4 évvel ezelőtt keltettük életre a Becsületkönyvtárat a fürdővendégek részére. Szerkesztés alatt van a bogácsi népi ételek kiadványa, dédelgetett terveim között szerepel egy iskolatörténeti gyűjtemény létrehozása és a költészet napjára meghirdetett versírópályázon az évek során összegyűlt versek kötetbe szedése.

Amint a fentiekből kitűnik, a többi kistelepülésen élő könyvtárhoz hasonlóan én is sokrétű feladatot látok el. Esetemben a tanítói és a könyvtárosi hivatás kiegészíti egymást. Tanítóként a tudás, könyvtárosként a kultúra megtestesítője vagyok a lakosság szemében. Egyfajta küldetés ez, mely mindennapjaimat áthatja. Öröm átadni azt, amit képviselek, példaként állni – felelősség.

Jankóné Jónás Zsuzsa

DIGITALIZÁCIÓ – A JÖVŐ ÚTJA, A JELEN FELADATA

A DJP Pontok hálózatának kiépítése 2017 októberében kezdődött. Mivel sok helyen a könyvtár lett részese a Digitális Jólét Programnak (DJP), arra kértük a DJP Hálózat megyei vezetőjét, tekintse át, mi történt az elmúlt másfél évben.

Talán még nem mindenki számára ismert, mit is takar a Digitális Jólét Program (DJP) Pontok elnevezés, pedig az egyik legfontosabb, a jövőnket meghatározó kezdeményezésről beszélünk, s ezek látogatottsága egyre növekvő tendenciát mutat az elmúlt másfél évben Borsod-Abaúj-Zemplén megyében is. Megnövekedett a DJP Pontok és az ott dolgozó mentorok szerepe, hiszen nemcsak segíthetnek bekapcsolódni az egyre inkább a számítógépre és az internetre, annak használatára épülő világunkba, hanem meghatározó szerepük lehet például a munkaerőpiacon való megméretetés eredményességében is.

Mind a kutatásokból, mind a saját tapasztalatainkból egyértelműen kiderül, hogy a digitális kompetenciák hiánya tartósan és egyre nagyobb mértékben konzerválja

a hátrányos helyzetű csoportok lemaradását, valamint gátolja a gazdaság növekedését is, így a kompetenciafejlesztés kérdését nyugodtan tekinthetjük sorskérdésnek.

ESZKÖZ, EMBER, SZELLEMISÉG

A Digitális Jólét Program (DJP) célja, hogy hazánk minden polgára és vállalkozása a digitalizáció nyertesei közé kerülhessen. A DJP Pontok hálózatának kiépítése még 2017 októberében kezdődött el Magyarországon – a legkülönbözőbb helyszíneken, kistelepüléseken, zsákfalvakban éppúgy, mint nagyvárosok helyszínein. Majd a GINOP-3.3.1 „Közösségi internet-hozzáférési pontok fejlesztése, szolgáltatási portfóliójuk bővítése” című projekt keretében komoly eszközfejlesztésre került

szor, így 2018 decemberéig másfél-ezer, gazdag eszköztárral felszerelt ponton indult el a munka. Ezekben a helyeken jelenleg országosan több mint kétezer DJP mentor dolgozik a digitális írástudás gyarapítása érdekében.

Mindennek köszönhetően az állampolgárok országszerte azonos felkészültséggel rendelkező DJP mentorokkal és korszerű digitális eszközökkel (tabletekkel, laptopokkal, okostelefonokkal, multifunkcionális eszközökkel) találkozhatnak.

A korábbi eMagyarország Pontok nemcsak szellemiségükben, de küllemükben is megújultak. E hálózat tevékenységének lényege a helyi közösségek mozgósítása, a környezetükben élő hátrányos helyzetű, digitális kompetenciával nem rendelkező emberek bevonása, a digitális világ iránti nyitottság megteremtése. Ehhez nélkülözhetetlen volt a közösségi internet-hozzáférési helyek infrastruktúrájának fejlesztése korszerű infokommunikációs technológiai eszközállománnyal, és szükség volt arra is, hogy a felkészült, segítő szakértelem minden DJP Ponton rendelkezésre álljon.

Olyan DJP mentorok dolgoznak, akiknek szerepvállalása kezdeményező és aktív, akik elkötelezettek abban, hogy segítsék településük lakóit a digitális fejlődés útján. A hálózat feladata minden olyan program és kezdeményezés támogatása és koordinációja, amely a lakosság egy-egy jól körülhatárolható célcsoportjában a digitális készségek és képességek fejlesztését célozza meg. A projekt ke-



s ez nagyban elősegíti az oktatás, tanácsadás hatékonyságát.

A MEGYE ÉLEN JÁR

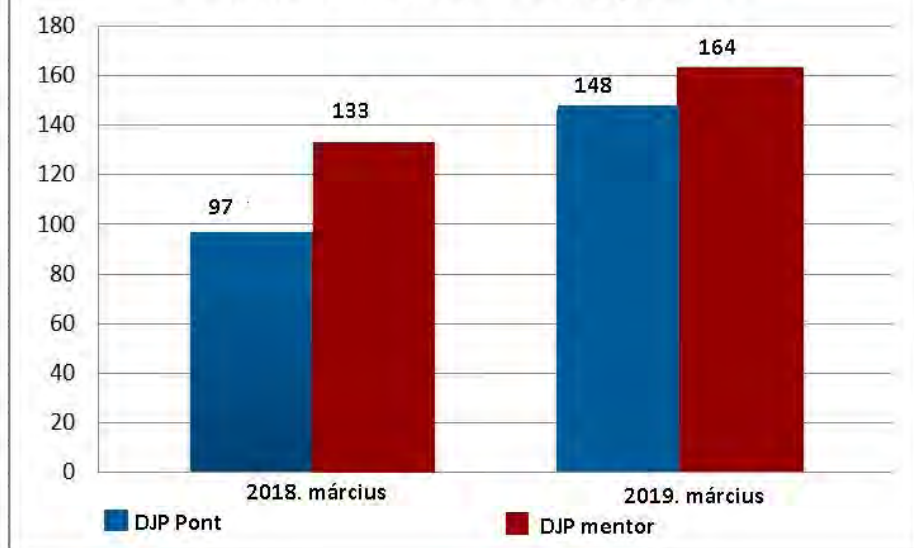
A Borsod megyei kistelepülések fenntartói is meghallották az idők szavát, és élve a lehetőséggel, bekapcsolódtak az eszközfejlesztési pályázatba, olyannyira, hogy országosan Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a legmagasabb a lakosság számára ingyenesen elérhető szolgáltatásokat nyújtó DJP Pontok száma.

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 2018 elején a DJP Pontot fenntartó települések száma még 83 volt, ami 2019 tavaszára – köszönhetően a nyertes eszközfejlesztési pályázatoknak – 115-re nőtt. Ezzel együtt a pontok, és az ott dolgozó mentorok száma is jelentősen növekedett. A 2019. május 17-én, Tiszababólnán tartott II. B.-A.-Z. Megyei Mentortalálkozón elhangzott adatok szerint megyénkben jelen pillanatban 148 DJP Pont érhető el a lakosság számára, melyeken 164 mentor segíti a lakosságot a digitális fejlődés útján.

A pontokon dolgozó mentorokból igazi összetartó, egymást segítő közösség alakult az elmúlt időszakban, ami nagyban köszönhető a rendszeresen tartott szakmai találkozóknak, megyei és regionális rendezvényeknek, valamint a mentorképzéseknek, ahol minden mentor a települése sajátosságainak megfelelő, a digitális fejlődést segítő operatív tervet is készített.

Marinné Tóth Krisztina

A DJP Pontok és mentorok számának alakulása B.-A.-Z. megyében



retében a digitális írástudás szintjének növelésével és a lakosság digitális kompetenciájának fejlesztésével kapcsolatos tevékenység folyik.

MINDENKI SZÁMÁRA ELÉRHETŐ

Az országban mintegy 1500 Digitális Jólét Program Ponton kaphat eligazítást és segítséget minden érdeklődő polgár, legyen szó akár diákokról, vállalkozókról, állás keresőkről vagy idős emberekről. A Pontokon dolgozó DJP mentorok segítséget nyújtanak többek között az elektronikus ügyintézésrel kapcsolatban, ügyfélkapu-regisztrációban, a vállalkozóknak vagy magánszemélyeknek online adóbevallás elkészítésében, a munkanélkülieknek önéletrajz összeállításában, online állás keresésben és jelentkezésben, vagy akár a digitálisan írástudatlanok számára e-mail cím létrehozásában is.

Ezért a DJP Pontokat mindenki számára elérhető közösségi terekben alakították ki, nagyrészt könyvtárakban, művelődési házakban, faluházakban, de megyénkben előfordulnak turisztikai

központban, múzeumban működő pontok is, ahol természetesen alapvetés az internet elérése, valamint az infokommunikációs eszközökkel – számítógép, laptop – való felszereltség. Emellett nélkülözhetetlen a számítógép-használatban szakértőnek számító és a világháló világában jártas, abban a legtájékozottabb DJP mentorok jelenléte, akik segédkezet tudnak nyújtani azoknak, akik az első lépéseket teszik meg a digitális úton, esetleg eltévednek a világháló útvesztőiben.

Elmondható tehát, hogy a Digitális Jólét Program Pontok mindenki számára elérhető közösségi terek, ahol a digitalizáció adta lehetőségek kihasználásával a lakosok képessé válnak a saját életminőségük javítására, felkészülve ezzel a munkaerőpiac digitális elvárásaira. Fontos kiemelni, hogy ezeken a pontokon a képzések ingyenesek,



digitális jólét
program

KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLAT: SEGÍTSÉG ÉS ÉLMÉNY

A köznevelési törvény 2016-tól az érettségi bizonyítvány kiadását 50 óra közösségi szolgálat teljesítéséhez köti. Mit lehet és érdemes rábízni egy könyvtárban az IKSZ-es fiatalokra? Bőséges a választékl!



A II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár lehetőséget biztosít arra, hogy a város középiskoláinak tanulói az intézményben – a központi épületben és a fiókkönyvtárakban – teljesítsék a kötelező iskolai közösségi szolgálatot (IKSZ). Ennek feltétele, hogy az iskola együttműködési megállapodást kössön a könyvtárral. A foglalkoztatás idején az iskola és a könyvtár e feladattal megbízott munkatársa folyamatos kapcsolatot tart egymással annak érdekében, hogy a szolgálat problémamentes legyen, és a jogszabályi előírásoknak megfeleljen.

A diákokat minden egyes könyvtárban egy-egy kijelölt mentor segíti. Az első találkozás alkalmával tájékoztatást adunk a végezhető munkafolyamatokról. Fontos, hogy a diákok tevékenysége során egyszerre működik a szolgálatjelleg és az élményszerű tanulás.

A lányok a gyermekrendezvényeken egyfajta hostesszerepet vállalhatnak. A programok előkészítése során a terem berendezése is lehet feladatuk. Az IKSZ-es diákok lehetőséget kapnak arra is, hogy fényképezzenek gyermekprogramokon, illetve tájékoztatást nyújtsanak a résztvevőknek az adott ren-

dezvényről. Érezhetik, hogy segítségükkel emelik a lebonyolítás színvonalát, részvételükkel támogatják a könyvtárosok munkáját.

Kreatív diákok a gyermekkönyvtárosokkal együttműködve részt vesznek a könyvtár dekorációjának elkészítésében, valamint a kézműves foglalkozások előkészületeiben és megtartásában. Átélik a gyerekekkel való foglalkozás élményét, a gyermekkönyvtárosi munka pszichológiai és pedagógia jellegét.

A tanulók könyvtárosi munkaköri feladatokat nem látnak el, segítők szerepet töltenek be, munkájukat a könyvtárosokkal történt előzetes megbeszélések alapján és együtt végzik. Ugyanakkor betekinhetnek a könyvtári munkafolyamatokba, és a könyvtárhasználatban is biztos alapokra tehetnek szert. A könyvek előrendezése folyamán megismerkednek a könyvtári renddel, a katalógus használatával.

A jövőre nézve tapasztalatokat szerezhetnek: hogyan lehet beilleszkedni egy munkahelyi csapatba. A tini korosztály – a könyvtárban tapasztalt hatására – könyvtárhasználóvá válhat. A könyvtárosok pedig nemcsak munkájukban kapnak segítséget az IKSZ-es diákoktól, de el is mélyülhet kapcsolatuk a középiskolás korosztállyal.

Gilányiné Lovász Tünde



A teljesség igénye nélkül néhány vélemény az Iskolai Közösségi Szolgálat elégedettségmérő kérdőívéből:

Milyen élményekhez jutottál az intézményünkben végzett tevékenység közben?

„Nagyon jól éreztem magam a kézműves foglalkozásokon, a gyerekeknek szívesen segítettem.

A könyvek rendezése közben érdekes olvasmányokra leltem. A kézműves foglalkozások előkészítése során érdekes, új dolgokat próbálhattunk ki.”

„Az itt dolgozók nagyon kedvesen viselkedtek velem.”

„Megtanultam a könyveket sorba rendezni. Mindig is gondoltam, hogy rend van egy könyvtárban, de azt sosem, hogy ennyire. Figyelmesen vannak válogatva a kategória, cím és szerző neve szerint. Örültem, hogy ezt megtanulhattam. Igen kevés időt tölthettem itt, de mindig kiemelkedő kedvességgel és segítőkészséggel találok.”

„Könyvek sorrendbe tétele? Kreatívabb feladatok, pl. hernyó készítése. Az iskolai fáradtság után is sok jó élményhez jutottam.”

„Kikapcsolódtam a könyvek pakolása közben, jó volt látni, hogy sok gyerek szeret még könyvet olvasni, könyvtárba járni.”

Milyen készségeid fejlődtek, mit tanultál a tevékenység során?

„Kézműves foglalkozások előkészítéseinek köszönhetően nagymértékben nőtt a ügyességem. Megtanultam a könyvek sorba rendezésének szabályait.”

„... a kitartás, hogy meg tudom csinálni a dolgokat és ne hagyjam abba azt, amit elkezdtem.” „Koncentráció, jobban oda tudok figyelni az apróbb dolgokra is.”

BEMUTATKOZIK A FÖLDES KÖNYVTÁRA

A Földes Ferenc Gimnázium bár fiatal intézmény, története a református (1530) és katolikus (1730) gimnáziumával fonódik össze, így a város egyik legnagyobb múltú iskolája.

Induló könyvtára 1950-ben e két gimnázium történelem által megtépzott állományát kapta örökül: a Lévy ifjúsági könyvtárát és egy-két értékesebb darabját, a Fráter tanári könyvtárát, valamint a Deák (ma Déryné) utcán megszüntetett Ipari Leány Középiskola ifjúsági könyvtárát.

Épületen belül többször is nagyobb helyiségbe költözött, végleges helyét 2004-ben, az új épületszárny átadásakor kapta meg. Területe összesen 347,37 m², több helyiséggel áll a használók rendelkezésére: olvasóterem, folyóirat-olvasó, kutatószoba, könyvtárosi helyiség, értékes könyvtára. Ezen túl egy raktár, illetve tanulói mosdók is tartoznak a könyvtár önálló épületszintjéhez.

2012-től kezdtük el az állomány elektronikus feldolgozását, ekkor csatlakoztunk a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár Corvina integrált könyvtári rendszeréhez. Az állomány közel 30 ezer kötet, emellett a tankönyvtár és elektronikus dokumentumok is segítik a tanulók felkészülését. A gyűjtemény meghaladja a középiskolai könyvtárakkal szemben támasztott követelményeket.

A muzeális állomány az OPKM 1990-es felmérése alapján 2300 kötet, a 19. századi iskolai könyvtár funkciójának megfelelő dokumentumokból áll. Megtalálható közöttük lexikon, szótár, számtalan német nyelvű, gót betűs könyv, az akkori oktatás szellemének megfelelően. A legrégebbi kötetek a 17. század második feléből, a legfiatalabbak a 20. század első évtizedeiből származnak. 1968-ban az állam felmérte az iskolákban lévő muzeális értékeket, s az állomány egy részét a Lévy Könyvtárba szállították (a Miskolci Kódexet 1968-ig iskolánk őrizte). Kuriózum, hogy egyedülálló iskolatörténeti anyaggal rendelkezünk (meghívók, osztálykrónikák,

fényképek, tanári hagyatékok, levelek, dolgozatok, tárgyi emlékek), melyekből 2010-ben megújítottuk az iskolamúzeum kiállítását is. A jövőben ezt szeretnénk digitalizálni.

Felszereltségünk megfelel a 21. századi modern könyvtár elvárásainak, 7 tanulói számítógép,

két munkaállomás, projektor, szkennel, fénymásoló segíti a felhasználókat. Célunk, hogy igazi forrásközpontként működjünk, egész évben előadásoknak, rendezvényeknek, kiállításoknak és egyéb foglalkozásoknak adunk otthont. Az elmúlt években tanulóink beszélgethettek Péterfy Gergely íróval, egy holokauszt-túlélővel, előadásokat hallgathattak Babitsról, a reformációról, megismerhették a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Honismereti Egyesület munkáját, s re-

szesei lehettek könyvbemutatóknak. Emellett a könyvtár a szellemi alkotói műhely központja iskolánkban. Tanulóink az audiovizuális emlékgyűjtés során itt készítették riportjaikat a történelem élő szemtanúival a málenkij robotról, az '56-os forradalomról, a kohászatról, a kulákságról, a második világháborúról vagy egy megélt évszázadról stb.

A könyvtár fontos része a közösségépítésnek, stratégiai és logikai társasjátékok, kézműves lehetőségek segítenek ebben. Ugyanakkor a nyugodt környezet a tanulni vágyók számára is biztosítja a felkészülést.

A Földesre nem igaz az a sztereotípa, hogy a mai fiatalok nem szeretnek könyvtárba járni. Ha megkérdeznénk egy-egy Földes-diákot, melyik az iskola legszebb és legértékesebb része, gondolkodás nélkül válaszolnának: a könyvtár. Diákjaink büszkék iskolánk múltjára, ápolják értékeinket és hagyományainkat.

Turnyánszkiné Sóczó Kinga



SZABÓ MAGDA MISKOLCON

Szabó Magda (1917–2007) Kossuth-díjas író életének első 27 évét töltötte csak szülővárosában, Debrecenben, de a legtöbb regényének ez a város (vagy valami hasonló) a helyszíne. A gyermekkor, az iskolák, a pályakezdés meghatározó emlékei, a debreceni évek után a Hódmezővásárhelyen töltött időszak élményeinek köszönhetően leginkább alföldi településeken élnek (és halnak) hősei. A Jaffa Kiadó 2018-ban *Nekem a titok kell* címmel egy olyan könyvet jelentetett meg, mely Szabó Magda kötetben korábban meg nem jelent írásait tartalmazza. Ebben olvashatunk egy miskolci történetet is. A Miskolci levelezőlap egy szőlőfürttel című írás először az 1961. március 16-i Nők Lapjában látott napvilágot.

SZŐLŐ ÉS CSERESZNYE

Szabó Magda az 1970-ben megjelent *Ókút* című önéletrajzi regényében is ír gyerekkori utazásairól. Sok más egyéb mellett megemlíti az első bükki kirándulást, és bemutatja azt a különleges szőlőfürtöt, amely eszébe jut, ha azt hallja: Miskolc. „Miskolc karhosszúságú pálcára, szőlőfürt mintájára a száruknál fogva cérnával odakötözött, több kiló sötétvörös, óriási szemű karmazsincseresznye, érthetetlen és irreális szépség, hiszen a cseresznye már cseresznyének is bámulatos, hát még, hogy úgy kötötték össze kármin szemek, mintha egy biblikusan paradicsomi szőlőfürt volna. Cseresznyét láttam, de mégsem az volt, hanem szőlő, szőlőt, de nem szőlő volt, hanem cseresznye, formáján kívül semmi köze a billinghez.”

Ez a szőlőfürt szerepel a Nők Lapjában 1961-ben megjelent novellában is. Ebből az írásból megtudhatjuk, hogy több volt ez, mint gyümölcskompozíció. Nemcsak a cseresznye megjelenítése volt különleges, hanem az a „szép fiú” is, akitől ilyen ajándékot kapott az a két kislány, akiknél Szabó Magda 10 éves korában nyaralt Miskolcon – egy emeletes házban, valamilyen laktanyával szemben.

Az író nő gyermekként nem érezte jól magát Miskolcon. Nagy csalódás volt számára, hogy ez a „szép fiú” neki nem vitt ilyen ajándékot.

HEGYEK, VÖLGYEK

Szabó Magda gyermekként, alföldi kislánként idegenkedett Miskolctól. Furcsa volt számára a város

közepén „gugguló” hegy, a házak között „osonó” patakok és félt a kisvonaton is. Később, felnőttként visszatérve viszont boldog lehetett Miskolcon, és boldognak látta az itteni embereket, még a Lenin Kohászati Művek füstje is tetszett neki. Talán ennek az élményének köszönhető, hogy a Születésnap című, 1962-ben megjelent ifjúsági regényében Miskolcra jött dolgozni hőse, Cili. A kislány „első volt a közgazdasági technikumban, s ahogy végzett, a Lenin Kohászati Művek irodáján kapott állást”. Később itt lett szerelmes ez a bizonyos Cili. A vőlegényét is megkedvelték a lány szülei, pedig csak ilyesméről beszélgettek, hogy „milyen szép város is az a Miskolc, és hány színű a füst, amely a kohók felett lebeg.”

SZÍNES FÜST

A színes miskolci füstre – a Nők Lapjában 1961 márciusában megjelent novella szerint – a magasból csodálkozott rá Szabó Magda, mert repülővel érkezett ide. Menetrendszerű járáttal! „Lenn a hegyek zöldje még ép, nagy hullámokat vetnek az erdők, s a csúcsok tövében kénsárga és tejfehér füst: Kazincbarcika, Diósgyőr.” Az idegenforgalmi nevezetességek megtekintése során az Avasra is felmegy a szerző, és onnan is megmutatja olvasóinak a vidéket. „A kilátás innen fentről megindítóan szép: lenn a város sosem pihenő forgalma, kavargás, a szemhatáron a Bükk, s a hegyek lábánál füstfellegbe vonva arcát, különös kéményeivel, furcsa idomaival lengeti sárga-fehér fátlyát a Lenin Kohászati Művek. Aki nem látta, nem tudja elképzelni, milyen kép ez: az ingó füst s a széles torkú kéménysor szinte kiált: 'Az ember diadalát hirdetem.' Kelet felől a Tokaji-hegy vulkánkúpja is idelátszik, s olykor fel-felsejlik valami villanás: a Sajó...”

*

A Miskolci levelezőlap egy szőlőfürttel című novellájában Szabó Magda a gyermekkori emlék keretében foglalva rögzítette az 1960-as évek városképét. Sorra vette az itteni műemlékeket, látnivalókat. Az írás topográfiai és várostörténeti szempontból hitelesnek mondható, de azt már nehéz lenne kideríteni, hogy a szerző lelkesedését mennyire befolyásolta a kor hangulata vagy a szerkesztői elvárás, esetleg a szocialista kultúrpolitikában alkalmazott „három t”.

Filip Gabriella



TEVÉKENYEN, LELKESEDÉSSEL ÉS VIDÁMAN!

Császár Éva 1986-tól dolgozik az Ózdi Művelődési Intézmények Városi Könyvtár Árpád Vezér Úti Fiókkönyvtárában. Az elmúlt 34 év alatt a könyvtárosi munka minden területét megismerte, de szíve csücske mindig is a gyermekkönyvtári munka maradt.

Éva közszeretnek örvend, mind a gyermekek, a pedagógusok, mind pedig a szülők körében. Diplomáját tanítói szakon 1986-ban, a Comenius Tanítóképző Főiskolán szerezte meg, ahol könyvtári szakkollégiumi képzésen is részt vett. Hívták tanítani is, de a könyvtárat választotta.

– Már kisgyermekkoromban otthonosan mozogtam a könyvtárban. Első főnököm, Szentjóni Attiláné, Ani néni emlékezett is rám. Mesélte, hogy a kölcsönzőpultot sem értem fel, úgy nyújtózkodtam, hogy oda tudjam adni a kiválasztott könyveket. És lám, 15 év múltán újra ott találtam magam a könyvtárban, de immár ifjú könyvtárosként, teli tervekkel, ötletekkel – emlékezik vissza Éva.

– 30 éve szervezed a Tarkaforgó olvasótábort, évekig szerkesztetted a helyi újság Gyerkec című gyermekrovátát, 2003-ban megkaptad a Fiatalokért Alapítvány Kuratóriumának (Ózd) elismerését. Mi ösztönöz mindennapi munkádban?

– Mindig is azért tevékenykedtem, hogy megszerettessem a könyveket, az olvasást, a könyvtárat a gyerekekkel és a környezetemben minél több emberrel. Teszem mindezt lelkesen, időt és energiát nem kímélve. Olyan nekem a könyvtár, mint egy nagy játszótér, élménypark, ahova becsábítom az embereket és közben én is remekül szórakozom. Amit csinálok, élvezettel teszem, de nem elégszem meg félig sikerült megoldásokkal. Úgy gondolom, ez meg is látszik a kezem alól kikerülő rejtvényfüzeteken, vetélkedők anyagain, olvasótábori programokon. Nálunk igazi csapatmunka folyik, mindig jó hangulatban, többnyire egyetértésben, de mindenképpen egymást segítve



dolgozunk, és egy ilyen munkahelyre örömmel megyek dolgozni.

– *Hogyan követed a könyvtári életben bekövetkezett változásokat?*

– Tavaly nyáron rábukkantam egy képzési lehetőségre, így most már a Pécsi Tudományegyetem biblioterápia szakirányú képzésének I. éves hallgatója vagyok. Már 2001-ben találkoztam Bartos Évával, aki felkeltette az érdeklődésemet ez iránt a szép és mélyreható szakterület iránt. Fantasztikus a képzés, nagyszerű tanáraink vannak. Igyekszem mindent magamba szívni, hogy sikerrel alkalmazhassam majd munkámba beépítve, mert nagyon fontosnak tartom, hogy a hozzánk látogató csoportok élménygazdagon töltsék nálunk az időt.

– *Sosem bántad meg, hogy nem a tanítást választottad?*

– Néha-néha elgondolkoztam, legalább próbáltam volna ki, hogyan megy, de aztán egy éppen aktuális jól sikerült programunkkal mindig gyorsan leküzdöttem feltörő kételyeimet. Hiszen ha sok órát szervezek a könyvtárba minden korosztálynak, az is van olyan értékes, mint egy osztály gyerme-

keit nevelni. Úgy gondolom, hogy ha valami iránt nem vagy igazán elkötelezett és nem végzed kellő lelkesedéssel, nincs hozzá kellő önbizalmad, akkor ne is kezdj bele. Én magam is elhiszem, amit egy kedves óvodapedagógus mondott nekem, hogy „Évikém, téged az Isten is erre teremtett, hogy itt dolgozz”.

– *Mindenkinek kell egy kis feltöltődés. Hogyan töltöd a szabadidődet?*

– Ha időm (és a családi költségvetésünk is) engedi, szívesen indulok útnak családostól, vagy csak a fiammal. Jártunk már Törökországban, Tunéziában, Oroszországban, Horvátország Isztriai-félszigetét szinte teljesen bebarangoltuk, és még sorolhatnám. Sok szép élményem fűződik utazásaimhoz. Ausztriát is sikerült bebarangolnom. A gyes évei alatt félig-meddig ott éltünk, sőt 2010-ben egy egész évet ott töltöttem. Ekkor rengeteg ismeretet és tapasztalatot szívtam magamba más népek kultúrájából, ezeket gyakran használom fel a könyvtári foglalkozások során.

– *Mit tanácsolsz a leendő könyvtárosoknak?*

– Sokaknak más a véleménye, de szerintem mindig szükség lesz könyvtárosokra. Bár teljesen más ma már a könyvtárosok szerepvállalása, mint hajdanán, de mi vagyunk azok, akik el tudunk igazodni az információk sokaságában, sűrűjében. Fontos a könyvtári munka iránti elhivatottság, a maximális erőbedobás. Ezt otthon, a fiamtól is mindig megkövetelem. Épp a napokban néztem vissza egy pár perces felvételt, amelyben a fiam azt mondta, hogy „anya mindenhová beírat, nem hagyja, hogy lustuljak”. „Tevékenyen, lelkesedéssel és vidáman!” – ez akár a mottóm is lehetne.

Selmeci Attiláné

90. ÜNNEPI KÖNYVHÉT: ORSZÁGOS MEGNYITÓ, MEGYEI FÓKUSZ MISKOLCON

2019 júniusában a 90. Ünnepi Könyvhétet rendezték meg országszerte. A jubileumi évben az országos megnyitót abban a városban tartották, ahol a szabadtéri könyves találkozó gondolata megfogalmazódott: Miskolcon. Így a város hármassal, országos, megyei, városi megnyitóval ünnepelt.

Supka Géza 1927. június 5-én Miskolcon, a Magyar Könyvkiadók és Könyvkereskedők Országos Egyesületének a Kereskedelmi és Iparkamara Erzsébet téri épületében tartott nagygyűlésén javasolta a magyar könyvnapok megszervezését. A jubileum alkalmából Miskolc városa, a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése valamint a programok szervezője, a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár Supka Géza-emléktáblát avatott a gondolat szülőhelyén.

A jubileumi könyvhéthez időzítve idén első alkalommal – hagyományteremtő szándékkal – rendezték meg a Kötve-fűzve – az Év Könyve Borsod-Abaúj-Zemplén

új művészkönyvet kezdtek festeni: a megyei értéktár bizottság által kiválasztott értékeket.

Szöcs Géza Kossuth-díjas költő nyitotta meg a miskolci Könyvtéren a 90. Ünnepi Könyvhét országos, megyei és miskolci programsorát június 12-én. A Könyvhét ideje alatt bemutatta új verseskötetét a Kossuth-díjas Serfőző Simon. Vendégünk volt több mint 30 szerző, így Vári Fábrián László József Attila-díjas kárpátaljai költő, Fecske Csaba József Attila-díjas költő, a város számos Szabó Lőrinc-díjas szerzője. A klasszikus irodalom képviselői mellett találkozhattak az érdeklődők a történelmi regényíró Benkő Lászlóval, dedikáltathattak Lőrincz L. Lászlóval, Péterfy-Novák Évával. Az ismeretterjesztő kategóriában a középkori konyháról Lovász Emeke régész, a kovászos kenyér elkészítésének titkairól Szepesi Zsóka mesélt.

A tér immár megszokott sarkában idén is kinyitott az Irodalmi terasz, ahol kényelmesen dedikálhattak, beszélgethettek egymással a szerzők – és az olvasók, akár hosszabb ideig is. A helyi szerzők meghívása az alapvetések közé tartozik. Idén a helyismeret is kiemelt szerepet kapott több aspektusban is. Első nap a hely szelleméről beszélgettek a szerzők, második nap helyismereti kiadványokat mutattunk be, a harmadik napon pedig helyi, a közelmúltban könyvet írt újságírókkal folyt a diskurzus.

A Könyvtér programjai minden korosztályhoz szóltak, de a szombati nappal a gyermekeknek, a családoknak kedveskedtünk állatsimogatóval, bábszínházi előadásokkal, kézműves foglalkozásokkal, arcfestéssel. Hiszen a 90. Ünnepi Könyvhét mellett már a 18. Gyermekkönyvnapokat rendeztük.

Az ünnepi könyvhét minden napjára jutott egy, olykor több könyvbemutató, író-olvasó találkozó a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár központi épületében és tagkönyvtáraiban. Elmondhatjuk: a hőség ellenére nagy látogatottságú, sikeres jubileumi rendezvénysorozatot zártunk.

Tumikné Csurák Ágnes



megyében 2019 című versenyt grafikai stúdiók, nyomdák és kiadók számára. Mivel a versenyt két évente, a Miskolcon megtartandó megyei megnyitókhoz kötve szeretnénk megrendezni, az első alkalommal nevezni a 2017–18-ban kiadott kötetekkel lehetett. A több mint 30 „versenyző” kötet bizonyítja, hogy nagyon gazdag, sokrétű és igényes a megyei könyvtermés. *(További részletek és nyertesek a 12. oldalon)*

Ebben az évben a megye más szempontból is fókuszba került. A Könyvtérré alakult Erzsébet tér színpadán megyei művészeti csoportok is bemutatták értékmegőrző, értékteremtő és értékközvetítő produkciójukat. Bemutatkozott pl. a hidasnémeti Tizenhárom Komédiás Színházi Kör, a sátoraljaújhelyi Bokréta Alapfokú Művészeti Iskola, a szintén újhelyi Mirabilis formációs csoport.

A megyei vonalat erősíti ettől az évtől a „kódexfestés” is. A miskolci művészeti tagozatos középiskolások

KÖNYVHETI PROGRAMOK A MEGYÉBEN

A 90. Ünnepi Könyvhét és a 18. Gyermekkönyvnapok ideje alatt változatos programokkal várták az olvasókat Borsod-Abaúj-Zemplén megye kisebb és nagyobb településein egyaránt. Mindenki találhatott érdeklődésének megfelelőt a színes kínálatból.

A kortárs irodalom toplistás szerzőit hívták meg **Edelénybe**, a Városi Könyvtárba. Vendégül látták R. Kelényi Angelika Terézanyu-díjas írónőt, és a 80. születésnapját ünneplő Lőrincz L. László író, műfordítót. Hegyi Barbara színésznő az *Abraka babra – Monológok a konyhából* című kötetét mutatta be. Beszélgetőtársa Szűcs Anikó újságíró volt. Koltai Róberttel is találkozhattak az érdeklődők. A színművész a *Sose halok meg? – Az első 75 című könyvről* Gaál Ildikó színházi rendezővel beszélgetett. Sás Károly – a *Csillaghúr és barátai, a Papírsárkány meséi* című könyvei alapján készült – meseprogramján vettek részt az óvodások, akik nagyon örültek annak, hogy a műsor aktív részesei lehettek.

Farkaslyukon a gyermekeket a Palinta Társulat előadására várták. A műsorban elhangzó dalokat, a mai magyar költők megzenésített verseit a kicsik az előadókkal együtt énekeltek.

A Pom-Pom Família három kistelepülés gyermekeihez látogatott el. **Izsófalván, Rudabányán és Tardónán** is kinyitották a „zenebatyut”, és gyermekdalokkal, mondókákkal varázsolták el a kis olvasókat.

Kazincbarcikán Ady Endre halálának századik évfordulójára emlékezve *Vallomás a Csodákról – Ady Endre Csinszka tekintetében* címmel került sor a Patka Színház előadójára az Egressy Béni Városi Könyvtárban. Patka Heléna művésznő Csinszka „bőrébe” bújva engedett bepillantást Adyval való kapcsolatába, érzéseibe. A versek szerelmesei Andók Veronika költővel is találkozhattak, aki a könyvhét alkalmából jelentette meg *Fénysuttogók* című verseskötetét.

Ózdon Lőrincz L. László volt a Könyvheti Kavalkád vendége. Az író egy rövid novellát olvasott fel a közönségnek, majd dedikált is, melyre az olvasók a hőség ellenére is hosszú sorban váraakoztak. A Városi Könyvtár vendége Fábíán Janka volt, aki arról mesélt, hogyan indult az írói karrierje. A résztvevők azt is megtudhatták, mennyi utánajárást igényel egy történelmi regény megírása. A gyermekek Vig Balázs íróval beszélgettek, olvastak együtt. A kisebbek a *Három bajusz gazdát keres, a nagyobbak a Puszirablók* című kötetet ismerkedtek meg.



Lőrincz L. László Ózdon, Edelényben és Miskolcon is várta olvasóit

Sátoraljaújhelyen a 90. Ünnepi Könyvhét és a 18. Gyermekkönyvnapok keretében rendezték meg az Újhelyi Könyvünnepet, melynek díszvendége Koncz Gábor színművész volt. *Gyorsvonat* című önálló estjének a Kazinczy Ferenc Múzeum udvara adott otthont. Népes közönség várta az előadást. A színművész-rendező kedvenc költőitől, íróitól válogatott verseket, novellákat.

Taktakenézre a Diridongó együttes látogatott el. Műsoruk sok mosolyt csalt a kicsik arcára.

Tiszaújvárosban, a Hamvas Béla Városi Könyvtárban mutatta be Nyáry Krisztián Írjál és szeress! című könyvét, melybe a magyar kultúrtörténet legszebb, legérdekesebb vagy legfelháborítóbb szerelmes leveleit gyűjtötte össze. Ezekből is ízelítőt kapott a közönség a találkozón, amelyen az íróval Hevesi Judit költő beszélgetett.

A könyvhét az írók és az olvasók ünnepe, s egyben lehetőség arra is, hogy a magyar kultúra értékeit a legkisebb településre is eljuttassuk és egyre több olvasóval találkozzunk a könyvtárakban.

Szabóné Lenkefi Ildikó

KIS VERSVONAT A HAGYOMÁNYOK ÚTJÁN

Április 11. napja mindig Lillafüreden találja a versolvasó miskolciakat, hiszen a költészet napját hagyományosan József Attila Óda című versének születési helyén ünnepli a város. Idén is volt azonban újdonság: most először verses kisvonat indult az ünnepségre, amelyen Turczy István József Attila- és Babérkoszoru díjas költő, műfordító mondott ünnepi beszédet.

Régi tervük vált valóra a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár munkatársainak azzal, hogy sikerült megnyerni az Északerdő Zrt.-t, és a LÁEV kisvonatának különjáratával mehettek a meghívottak Lillafüredre. Hiszen 1933 júniusában József

Attila is ezzel a vonattal érkezett az IGE lillafüredi konferenciájára, ahol Óda című versének ihletőjére, gyönyörű asszonyra és tájra talált.

A tematikus kisvonat, azaz a Kis VersVonat nem passzív utazást kínált, hanem rímest játszókat. A két



Fotó: Dobos Klára

kocsiban írók, költők, irodalmárok, általános és középiskolások utaztak, és három költő, Csorba Piroska, Fecske Csaba és Üveges Tamás irányításával, valamint Petri Nóra és Balázs István versmondó közreműködésével verses Ki nyer ma? játékban vehettek részt. József Attila-díjas költők személyét kellett kitalálni a tények, a személyes élmények és a versek alapján.

Már a felszálláskor kiderült, az utazás Emlékjegyéért idézettel kell majd „fizetni”. Arra kértük ugyanis az utazókat, írják fel kedvenc idézetüket egy előkészített „versvirágra”, és az ünnepség zárásaként ezt mindenki a költészet teraszának korlátjára kötötte – üzenve az arra járóknak, amíg olvasunk verseket, addig a költészet virul, és nem hallgatnak el a múzsák.

Csörrök Mariann

JÁTSZANI JÓ – A KÖNYVTÁRI MAJÁLISON IS...

Ötödször kapcsolódott a város napjához a Könyvtári Majális révén a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár. A szabadtéri könyv(társas) fesztivál ezúttal is különböző játékokkal, színpadi produkciókkal és ízes jutalommal várta a családokat, baráti társaságokat.

A Könyvtári Majális programja idén is a könyvekre, az olvasásra épült, méghozzá úgy, hogy kellemes időtöltést kínált minden korosztálynak. A jó idő sokakat kicsalogatott a szabadba, ám az akadályverseny természetesen a könyvtárba is bevezette az érdeklődőket, ahol ezen a szombaton is lehetett játszani egyedül, a családdal, barátokkal, olvasgatni, beiratkozni – vagy épp versenyezni másokkal. A kézművesség sem hiányzott a nap programjából, gyöngyfűzés, agyagozás és könyvkötés várta az érdeklődőket.

Versiket ezúttal a Körömvirág együttes hozott: Kis-kutya a sötétben címmel Kocsis Csaba verseit énekeltek. A Könyvtári Majálison volt sok-sok mese és jelenet is. A robotom: Locsifecsi címmel Illés Adrienn mutatta be meséskönyvét. A szerző korábbi műve, a Cintányér kalandjai című mese részleteit általános iskolai színjátszók mutatták be. Csalavári Csalavér történetét a Csodamalom Bábszínház előadásában lát-

hattuk, a Mesés tudáspróbán pedig nyerni is lehetett. A Miskolci Állatkert és Kultúrpark munkatársai és négy lábú állatai is nagy népszerűségnek örvendtek a könyvtári „fesztiválon”. A Szerencsét próbáló családi vetélkedő – 53 család-csapat vett részt – fák között és könyvek rengetegében vezette azokat, akik tudták a jó választ minden feladványra. Nem csak a legkisebb fiú ért célba... Aki ügyes volt, annak finom hamuban sült pogácsa került a tarisznyájába.

Miklós Katalin



Fotó: Dobos Klára

BÚCSÚ CSISZÁR JOLÁNTÓL

*Nem múlnak ők el, kik szívünkben élnek,
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.*

Juhász Gyula

Életének 82. évében elhunyt Csiszár Jolán (1937–2019), a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár egykori munkatársa, meghatározó egyénisége, tájékoztató könyvtárosa, bibliográfusa.

Tudjuk, aki megszületik, az egyszer el is távozik a földi létből, mégis nehezen vesszük tudomásul ezt a tényt. Főleg akkor, ha arról értesülünk, hogy olyan valaki ment el közülünk, aki része volt az életünknek. Akihez többé már nem csengethetünk be, nem hívhatjuk telefonon, nem láthatjuk többé halvány, furcsa mosolyát. Nem érdeklődik szeretettel rólunk a közös ismerősökről, és nem kezd mesélni nekünk a régi, szép könyvtári napokról.

Csiszár Jolán a mögöttünk hagyott évszázadnak egy jellegzetes, eminens képviselője volt. A zuhafői kisnemesi családból hozott tradíciók határozták meg az egész életét. Teljesen természetes volt számára a hit, a hazaszeretet, a kiszámíthatóság, takarékoság, a kulturális nyitottság, elkötelezettség a választott hivatás mellett és nem utolsó sorban a jó ízlés minden értelemben. A történelem nem volt kegyes a családjához, személyesen is megszenvedte az ötvenes évek traumáit. A bizalmát talán éppen ezek miatt nehéz volt elnyerni, de aztán őszinte barátsággal, sajtósággal és utánozhatatlan humorával kárpótolt minket. A zuhafői gyermekkor után hűgával, szüleivel együtt Miskolcon leltek otthonra a szeretett diósgyőri lakásban.

Én szerencsésnek érzem magam. Dudust 38 éve ismertem, a barátságunk is ezzel egyidős. 1981-ben találkoztunk a megyei könyvtár feldolgozó osztályán. Dudus akkor már 24 éve volt a könyvtár munkatársa. Lelkesen és sokat mesélt az „Erzsébet térről”, az új épületbe költözésről, a régi igazgatókról, kollégákról. A meghatározó

éveit az olvasószolgálatban töltötte. Minden vágya az volt, hogy oda visszakérülhessen, mégis érdeklődéssel, nagy alapossággal sajátította el a jelentős változásokat előkészítő új bibliográfiai leírás szabályait. Ez után a rövid kitérő után irodalmi, művészeti szaktájékoztatói feladatot kapott. A könyvtár első emeleti tájékoztatói asztalánál foglalta el a helyét, amit el sem hagyott a nyugdíjazásáig. Olvasók gyűrűjében látom magam előtt jellegzetes karcsúságát, ízléses öltözködését – sokszor saját maga kötötte gyönyörű pulóvereit –, amikor rá gondolkodom. Igyekezett mindig elérhető lenni, az olvasói kérdésekre alapos, precíz válaszokat adni. Tájékozottsága, olvasottsága, könyvismerete segítette ebben. Személyisége, széleskörű műveltsége – mai szóhasználattal élve – évtizedeken át építette a könyvtár brandjét. Megkerülhetetlenné vált a kollégái körében is, nem lehetett figyelmen kívül hagyni tudását, tapasztalatát, mérvadó volt a véleménye. A hosszú évek során irodalomkutatók, bibliográfiaik tucatjait állította össze. Ambicionálta, hogy azok minden szempontból pontosak, a legjobbak legyenek. Az 1979-ben megjelent Tudományos-fantasztikus, utópisztikus, fantasztikus művek bibliográfiája, melyet Cs. Bezeredy Ágnessel közösen szerkesztettek, országos elismertséget is hozott a számára.

Csiszár Jolán egyszerűen, szerényen élt és csendben ment el. De gazdag volt. És ezt a gazdagságot most barátaira és volt munkatársaira hagyta.

Isten veled, Dudus!

Szilágyi Sándorné Jutka

VÉGSŐ BÚCSÚ VASKÓ JÁNOSNÉTÓL

Vaskó Jánosné (Menyhért Márta), a Sátorlajaujhelyi Városi Könyvtár nyugalmazott igazgatója életének 71. évében, 2019. április 29-én elhunyt.

Márti pályája 1966-ban a könyvtárban indult. 20 év után rövid kitérőt tett. Először a polgármesteri hivatal munkatársa, majd a Kossuth Lajos Művelődési Központ igazgatóhelyettese lett. 1995-ben visszatért a könyvtárba, ahol 2008-ig, nyugdíjba vonulásáig az intézmény igazgatója volt.

Népművelő-könyvtáros végzettségéhez hűen az olvasás népszerűsítése volt a legfőbb célja. Sikeres olvasótáborokat szervezett és vezetett. Számos népszerű író és költő közönségtalálkozásának volt a lebonyolítója. A mai napig méltán elismert állományunk összetétele az ő gyarapítási munkáját is dicséri. Szakmai tudásával, ötleteivel megalapozta a könyvtár későbbi működését.

Vezetőként jó kapcsolatot tartott a fenntartóval, a társintézményekkel, a civil szervezetekkel és a szakmai szervezetekkel. Az intézmény szakmai munkáját megyszerte ismerték és elismerték. Sátorlajaujhely Város Önkormányzata és a Városvédő és Szépítő Egyesület elismerő oklevélben részesítette több évtizedes, a város kulturális életében végzett munkájáért.

Személye kedvelt volt az olvasók és a kollégák körében, családcentrikusságát kivetítette a munkatársaira is. Embersége, empátiája nyugodt munkahelyi légkört teremtett.

Emlékét szeretettel megőrizzük.

Nagyné Szentesi Mónika

KÉPESLAPOK KÖNYVLAPOKON

Miskolc törvényhatósági jogú várossá nyilvánításának 110. évfordulója tiszteletére, 2019. május 11-re jelent meg a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár kiadásában a közgyűjtemény képeslapjait bemutató könyvsorozat első darabja, a Lillafüred – szívélyes üdvözlettel című album. A kötetben 212 darab 1945 előtti képeslap kapott helyet. Az egyes fejezetek – Magasság és mélység, A lillafüredi kisvasút, A Palotaszálló, A Hámori-tó, Nem csak túrázóknak – bevezetőjét irodalmi idézetek gazdagítják. Járt itt és megörökítette ezt a vidéket Jókai Mór, Petőfi Sándor, és az itt élő költők – Csorba Piroska, Fecske Csaba, Némethi Lajos – verseiben is megjelenik a Bükk és Lillafüred.

A könyvtár apró- és kisnyomtatványai között különösen gazdag a képeslapgyűjtemény, 2019 elején 8283 darab szerepelt a nyilvántartásban. Az Országos Széchényi Könyvtártól kapott duplum példányok alapozták meg a gyűjteményt, később magányszemélyek adományainak köszönhetően, valamint aukciós és antikváriumi vásárlásokkal is sikerült növelni a helyi témájú képeslapok számát. Legutóbb a 2015-ben elhunyt miskolci műgyűjtő, Barna György örökösétől megvásárolt értékes kollekcióval

gyarapodott a gyűjtemény.

A könyvtár kiadványtervei között szerepel, hogy a tulajdonában lévő miskolci és a megye településeiről őrzött – elsősorban 1945 előtt megjelent – képeslapokat hagyományos, papíralapú könyvek formájában is kiadja. A most megjelent Lillafüred – szívélyes üdvözlettel című album után Miskolc belvárosának képeslapjaiból készül az újabb kötet, majd következnek a nagyobb városrészek.

„Miskolc és környéke gazdag kulturális, történeti értékeit, látványosságait, a kor szellemét tükröző képeslapokkal – közvetítő szerepet vállalva – kapcsolat szeretnénk teremteni a múlt, jelen és jövő generációi között – fogalmaz a Lillafüred-kötet bevezetőjében Prókai Margit, a kötet szerkesztője, a könyvtár igazgatója. – Bízunk benne, hogy a régi képeslapok üdvözlétei tovább erősítik az érdeklődést a város és környéke iránt, mely a genius loci erejével várja az ide látogató vendégeket.”



A Lillafüred – szívélyes üdvözlettel című album megvásárolható a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár könyvtáraiban 3500 forintos áron.

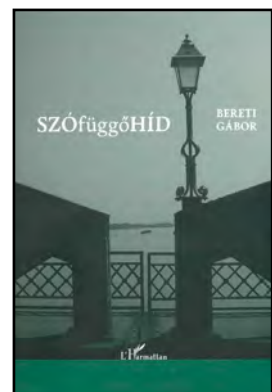
A POÉZISSÉ EMELT IGAZSÁG KERESÉSE

Bereti Gábor irodalmi munkásságának elismeréseként 2019. május 11-én, Miskolc város ünnepén megkapta a Szabó Lőrinc-díjat. A kitüntetett író, költő – mint Kiss Gábor – több mint 40 évig könyvtáros volt, nyugdíjba vonulása előtt a szirmabesenyői könyvtárban dolgozott. Bereti Gábor több műfajú szerző. Jelent már meg verseskönyve (A szabadság szenvedélye, 2009; Titkolt múlt, tiltott jövő, 2015), novelláskötete (Egy szerep előlétele, 2000), de a saját művek, az önkifejezés mellett odafigyel a kortárs szerzők munkásságára is. Érdeklődésének, felkészültségének, a „poézissé emelt igazság” keresésének köszönhetőek az irodalmi lapokban megjelenő tanulmányai. Korábban folyóiratokban már publikált esszéit, könyvrecenzióit, kritikáit tartalmazza a L'Harmattan kiadó gondozásában 2018 decemberében megjelent Szófüggőhíd című kötete.

Szófüggőhíd – ilyen szó nincs az értelmező szótárakban, pedig az összetett szó mindhárom eleme ismert, és a szófüggő, valamint a függőhíd is érthető. Bereti Gábor nyelvi leleményének, szóteremtő képességének köszönhető a többjelentésű kötet cím. A szó születését a következőképpen magyarázza a szerző. „Az elmúlt évtizedekben a magyar kulturális és közélet egymással ellenséges táborokká szakadt, s ezek ma már távolabb állnak egymástól, mint a

két világháború között az urbánusok és a népiek. Ahogy akkor, úgy ma is pusztító erejű ez az ellentét. Írásaimban, ha közvetett módon is, de reflektálok erre a helyzetre, ahogy például a Szó-függő-híd szövegeket is a feszültség oldásának reményével választottam könyvem címéül.”

A kötet elején néhány olyan esszé találunk, melyeket még a rendszerváltás idején írt a szerző. Saját bevallása szerint ma már nagyon sok mindent ő is másképp lát, másképpen fogalmazna meg, de semmit nem változtatott az eredeti szövegeken. Őt idézve: „a történetiségnek is megvan a maga értéke”. A következő két ciklus tartalmazza az elmúlt évtized során megjelent irodalmi tárgyú kritikáiból és recenzióiból összeállított válogatást. Bereti Gábor különösen sokat tesz azért, hogy a Miskolcon és megyénkben élő szerzőket népszerűsítse, megismertesse az olvasókkal. Megtalálhatók a kötetben – többek között – az itt élő Fecske Csaba és Zemlényi Attila, az ide kötődő Serfőző Simon kötetéről írt kritikái, de írt például Szabó T. Anna, Szentmártoni János, Kődöbocz Gábor, Lapis József, Payer Imre könyveiről is.



SZERZŐINK

Balázs Attiláné
igazgatóhelyettes
Sátoraljaújhelyi Városi Könyvtár

Balácsi Andrea
könyvtáros, területi referens
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Bokrosné Stramszky Piroska
igazgatóhelyettes
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Csoma-Simon Mária
könyvtáros, osztályvezető
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Csörnök Mariann
PR-munkatárs
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Filip Gabriella
főkönyvtáros
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Gilányiné Lovász Tünde
gyermekkönyvtáros
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Jakabné Csizmár Ágnes
könyvtáros, csoportvezető
Miskolc, Tompa Mihály Könyvtár

Jankóné Jónás Zsuzsa
könyvtáros
Bogács, Könyvtári, Információs és Közösségi Szolgáltatóhely

Kovács Adrienn
gyermekkönyvtáros
Ózd, ÓMI Városi Könyvtár

Marinné Tóth Krisztina
B.-A.-Z. megyei vezető
Digitális Jólét Program Hálózat

Miklós Katalin
gyermekkönyvtáros, csoportvezető
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Nagyné Szentesi Mónika
igazgató
Sátoraljaújhelyi Városi Könyvtár

Nyulászi Gergely
könyvtáros, területi referens
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Orosz Csilla
gyermekkönyvtáros
Sátoraljaújhelyi Városi Könyvtár

Prókai Margit
igazgató
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Petrigán György
könyvtáros, területi referens
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Selmeci Attiláné
szakmai csoportvezető
Ózd, ÓMI Városi Könyvtár

Soltészné Eperjesi Mária
könyvtáros
Miskolc, Tompa Mihály Könyvtár

Szabóné Lenkefi Ildikó
könyvtáros, területi referens
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Szilágyi Sándorné
nyugalmazott könyvtáros
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Tóth Mária
könyvtáros
Nyékládháza, Furmann Imre Művelődési Ház és Könyvtár

Tóthné Győr Erzsébet
könyvtáros
Putnoki Humán Szolgáltató Központ Városi Könyvtára

Tumikné Csurák Ágnes
könyvtáros, osztályvezető
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Dr. Turnyánszkiné Sóczó Kinga
könyvtáros
Miskolc, Földes Ferenc Gimnázium

Varga Gábor
igazgatóhelyettes
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Zsova Márta
könyvtáros, területi referens
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Fotó: Dobos Klára, Juhász András, Nyulászi Gergő,
valamint a könyvtárak munkatársai

Impresszum

Könyvtári Mappa. A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei könyvtárosok lapja. Megjelenik félévente, 400 példányban.

Szerkesztőbizottság vezetője: Dr. Prokai Margit

Szerkesztő: Csörnök Mariann

Szerkesztőbizottság: Bokrosné Stramszky Piroska, Csoma-Simon Mária, Filip Gabriella, Miklós Katalin, Molnár István, Varga Gábor

Címlapfotó: Bokrosné Stramszky Piroska | Grafikai munka, tördelés: Körtvéyesi Éva

Kiadja a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár - 3530 Miskolc, Görgey Artur u. 11. | mappa@rfmlib.hu

Felelős kiadó: Dr. Prokai Margit

ISSN 2416-1578 | Nyomtatás: GNR Szolgáltató és Kereskedelmi Bt., Miskolc



Meséhez a megújult olvaskai könyvtárban



Lelkes hejőszalontai olvasók



A kisgyőri könyvtár avatóján



Tolesván mindenkit megtáncoltatott a Kiss Kata Zenekar



Irodalmi terasz a Könyvtéren



A József Attila Könyvtár új gyermekrészlege



Megyei együttes a miskolci könyvheti színpadon: a hidasnémeti Tizenhárom Komédiás Színiárszó Kör



Szemerés diákok festik a Megyei Értékek Kódexét



Könyvek és olvasók - erről szól a könyvhet



Supka Géza új emléktáblája



Könyvtári Majális: játék könyvek között, versek a színpadon

